

2000

CEMAT (2000) 2

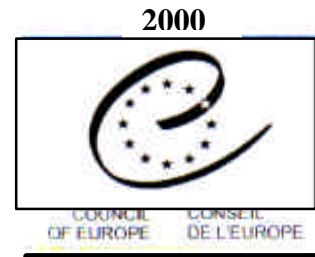
**Conferinta europeana a Ministrilor responsabili
cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT)**

Principii directoare pentru Dezvoltarea teritoriala durabila a Continentului european

elaborate de catre Comitetul Înaltilor Functionari

Hanovra, 7- 8 septembrie 2000

CEMAT (2000) 2

**Conferinta europeana a Ministrilor responsabili
cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT)**

Principii directoare pentru Dezvoltarea teritoriala durabila a Continentului european

elaborate de catre Comitetul Înaltilor Functionari

Hanovra, 7- 8 septembrie 2000

Cuprins

Prefata	1
I. Contributia «Principiilor directoare» la strategia de coeziune sociala a Consiliului Europei	2
II. Politica de amenajare a teritoriului în Europa: noi provocari si perspective la nivel continental	3
III. Rolul specific al sectorului privat în amenajarea teritoriului	7
IV. Principiile unei politici de amenajare durabila pentru Europa	10
V. Masuri de amenajare pentru teritorii caracteristice ale Europei	13
VI. Întarirea cooperarii între Statele membre si participarea regiunilor, a municipalitatilor si a locuitorilor	18
Perspective	21
Anexe	23
Indexul tabelelor si hartilor	
Harta 1 Statele Membre ale Consiliului Europei	3
Harta 2 Reteaua paneuropeana de transport	6
Harta 3 Coeziunea sociala în Europa	8
Tabelul 1 Europa comparata cu alte regiuni ale lumii	25
Tabelul 2 PIB-ul real pe locuitor în USD	25
Harti Initiativa comunitara INTERREG III B a UE – Spatii ale cooperarii	26

Prefata

(1) În deceniul care s-a scurs integrarea europeana a facut pasi decisivi si istorici, din care au rezultat noi sarcini si prioritati pentru Consiliul Europei. Adoptând «**Principiile directoare pentru dezvoltarea teritoriala durabila a continentului european**», Conferinta Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) își aduce contributia la elaborarea unei strategii de coeziune sociala. «Principiile directoare» pun în valoare dimensiunea teritoriala a drepturilor omului si a democratiei. Obiectivul lor este acela de a identifica masurile de amenajare a teritoriului prin care locuitorii tuturor Statelor membre ale Consiliului Europei pot ajunge la un nivel de viata acceptabil. Aceasta este o conditie prealabila fundamentala pentru stabilizarea structurilor democratice în localitatile si regiunile Europei.

(2) «**Principiile directoare**» se sprijina pe «**Carta europeana a amenajarii teritoriului**» (Carta de la Torremolinos, 1983)¹. Aceasta Carta contine principii pentru politicile nationale si europene care contribuie la o mai buna organizare teritoriala a celor 22 State membre ale Consiliului Europei din acea vreme si la o rezolvare a problemelor teritoriale care depasesc frontierele nationale.

(3) Consiliul Europei numara astazi 41 State membre si acopera – cu câteva exceptii – continentul european, ca si partile septentrionale ale continentului asiatic. Pentru prima oara, practic toate statele Europei s-au adunat în jurul problematicii protectiei

drepturilor omului si a democratiei. «**Principiile directoare**» vizeaza sa conduca la o participare activa a tuturor comunitatilor locale si regiunilor din Europa la acest proces de integrare si democratizare. În acest scop ar trebui rapid umpluta falia dintre «cele doua Europe», adica dintre vechii si noii membri ai Consiliului Europei, inclusiv localitatile si regiunile lor.

(4) Continentul european este marcat de diversitate. Aplicarea principiilor dezvoltarii durabile valabile la scara Europei trebuie sa fie realizata în mod egal la nivel national, regional si local. «**Principiile directoare**» pledeaza în favoarea principiilor subsidiaritatii si reciprocitatii (de jos în sus si de sus în jos) ca fundamente ale democratiei si ca mijloace de a pastra «unitatea în diversitate» a Europei, care decurge din istoria si din geografia sa.

(5) «**Principiile directoare pentru dezvoltarea teritoriala durabila a continentului european**» reprezinta pentru Statele membre ale Consiliului Europei un cadru flexibil si orientat catre viitor în serviciul cooperarii. Ele constituie o viziune sau o conceptie directoare pentru dezvoltarea durabila a continentului nostru si se adreseaza organelor politice si sociale, care prin activitatile lor cotidiene în interiorul si exteriorul guvernelor si administratiilor, ne pregatesc viitorul. Acceptarea acestor linii de orientari politice se sprijina pe o cooperare voluntara; din punct de vedere juridic ele nu sunt obligatorii.

I. Contributia «Principiilor directoare» la punerea în aplicare a strategiei de coeziune sociala a Consiliului Europei

(6) În 1989, Europa iese dintr-o lunga perioada de divizare politica, în cadrul careia nu numai sistemele economice, ci si toata organizarea societatii erau în totala divergenta. De atunci, Europa democratica a trecut de la 22 la 41 State (vezi harta: Statele membre ale Consiliului Europei). Astazi, traiesc în Europa aproximativ 770 milioane de locuitori, adica aproape 14% din populatia mondiala (a se vedea Tabelul 1 în anexa). Odata cu intrarea unor state noi, disparitatile economice dintre Statele membre ale Consiliului Europei au crescut. În 14 dintre vechile State membre, Produsul Intern Brut (PIB) pe locuitor (masurat la paritatea puterii de cumparare) depaseste 20.000 USD, în timp ce în 11 noi State membre el este mai mic de 5000 USD (a se vedea tabelul 2 din anexa). Într-o perspectiva mondiala si în valoare absoluta, PIB-ul Europei, care se ridica la 9.900 miliarde USD (1995) este desigur mai mare decât, spre exemplu, cel al statelor din zona nord-americană a liberului schimb NAFTA (7.900 miliarde), dar raportat la numarul de locuitori, el se ridica în medie la 12.000 USD, în mod clar sub nivelul NAFTA (20.000 USD), dar totusi superior nivelului MERCOSUR - zona sud-americană de liber schimb (5.000 USD).

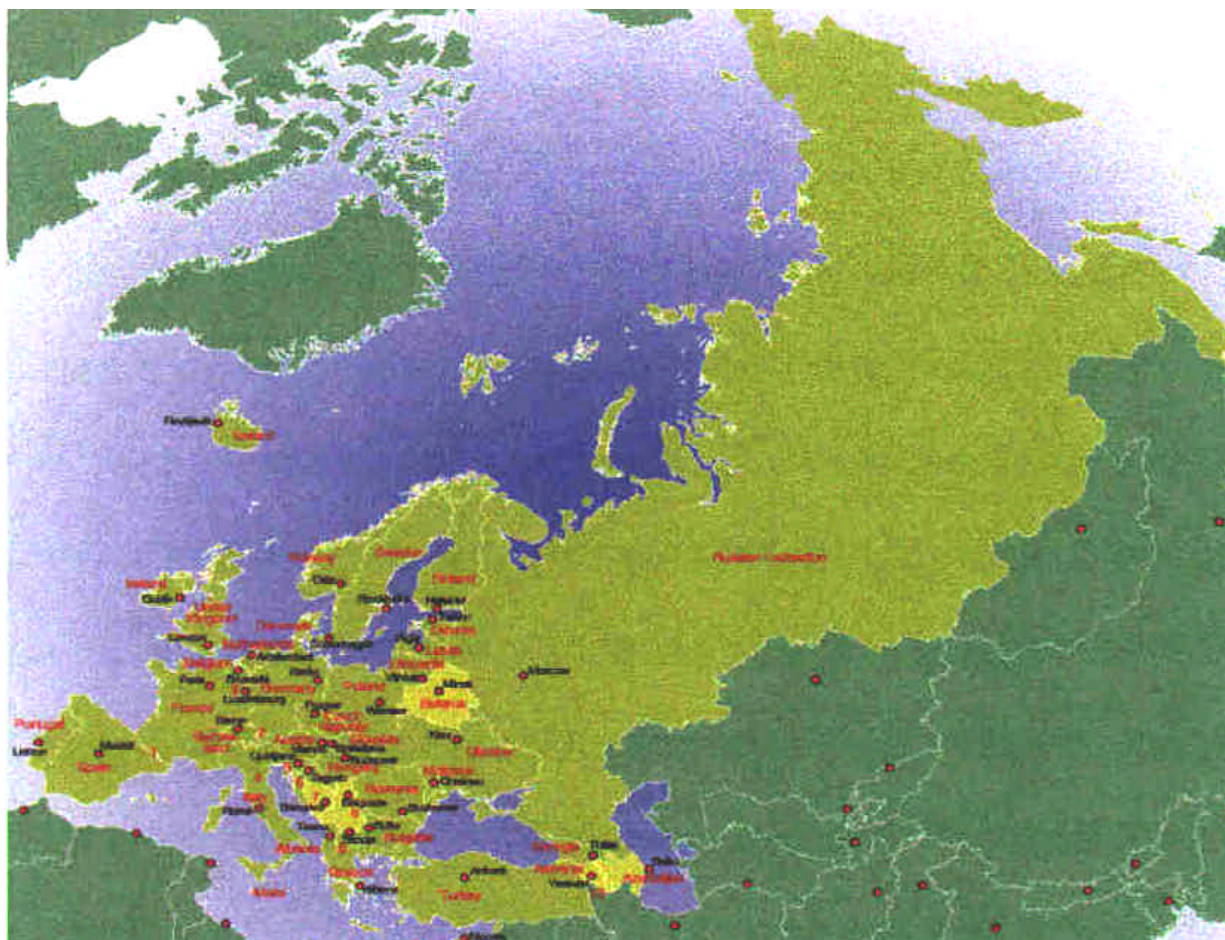
(7) Luând în considerare aceste diferente de conditie sociala, sefi de stat si de guvern au recunoscut în timpul celei de a doua reuniuni la vârful Consiliului Europei de la Strasbourg din octombrie 1997 ca “coeziunea sociala este una dintre necesitatile cele mai urgente ale marii Europe”². Ei au solicitat Comitetului Ministrilor sa “defineasca o strategie sociala care sa raspunda provocarilor din societate”.³ Conferinta Europeana a Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) trebuie de asemenea sa-si aduca contributia la realizarea acestei misiuni, în masura în care se mobilizeaza în favoarea unei dezvoltari durabile si regionale echilibrate si contribuie prin aceasta la întarirea structurilor democratice în localitatile si regiunile Consiliului Europei si, în mod egal, la ameliorarea competitivitatii europene pe scena internationala.

(8) «Principiile directoare pentru dezvoltarea teritoriala durabila a continentului european» tin cont, în sensul conceptului de dezvoltare durabila, de nevoile tuturor locuitorilor regiunilor europene fara a compromite drepturile fundamentale ale generatiilor viitoare. Ele vizeaza în mod special sa coreleze asteptarile economice si sociale privind teritoriul cu functiunile ecologice si culturale ale acestuia si, astfel, sa contribuie la o dezvoltare teritoriala pe scara mare, durabila si echilibrata. Punerea în aplicare a «Principiilor directoare» reclama în consecinta o cooperare strânsa între amenajarea teritoriului si politicile sectoriale care influenteaza prin deciziile lor structurile teritoriale ale Europei (politica de dezvoltare teritoriala). Principiile directoare iau de asemenea în considerare cooperarea internationala la nivel global, asa cum se exercita ea, de exemplu, în cadrul Comisiei pentru Dezvoltare Durabila a Natiunilor Unite.

(9) «Principiile directoare» îsi extrag substanta dintr-un mare numar de documente ale Consiliului Europei. Printre ele figureaza Conventia-cadru Europeana pentru Cooperarea Transfrontaliera a colectivitatilor sau Autoritatilor Teritoriale⁴, Carta de la Torremolinos din 1983, lucrarile de analiza pentru o schema europeana a amenajarii teritoriului⁵, Carta Europeana a Autonomiei Locale⁶ si proiectul de Carta Europeana a Autonomiei Regionale⁷. Sunt luate de asemenea în considerare Schema de Dezvoltare a Spatiului Comunitar (SDSC)⁸, Agenda 21 pentru Baltica⁹ si strategiile de dezvoltare teritoriala elaborate în prezent pentru parti ale continentului european, cum ar fi conceptele teritoriale pentru bazinul Marii Baltice VASAB 2010¹⁰ (cooperare între 11 state), Schita de Structura a Benelux¹¹ (cooperare între trei state) si Strategia pentru o dezvoltare teritoriala integrata în Europa Centrala, Adriatica si Danubiana / VISION PLANET¹² (în prezent, cooperare între 12 state)

Harta 1
Statele membre ale Consiliului Europei

 Statele membre ale Consiliului Europei	1. Andora	5. Slovenia	9. Yugoslavia
 Statele candidate la statutul de membru	2. Liechtenstein	6. Croatia	10. Azerbaidjan
 Alte state	3. Luxemburg	7. Bosnia-Hertegovina	
	4. San-Marino	8. "ex-Republica Yugoslava a Macedoniei" (ERYM)	

Insulele si regiunile de dincolo de mari ale Statelor membre nu sunt ilustrate complet sau nu sunt ilustrate de loc

II. Politica de amenajare a teritoriului în Europa: noi provocari si perspective la nivel continental

(10) Luarea în considerare a dimensiunii continentale a Europei deschide noi perspective pentru politica amenajarii teritoriului si o plaseaza în acelasi timp în fata unor noi provocari. Într-o lume aflata într-un proces de globalizare crescândă continentul european trebuie sa își afirme întâietatea. Principalele

potentialitati ale Europei, pe care e important sa le valorifice, rezida în diversitatea peisajelor si culturilor care au dat caracter teritoriului, în dezvoltarea solidaritatii si cooperarii în interiorul si între diferitele mari spatii europene ca si în integrarea între Europa Occidentala si cea Orientala, Meridionala si Septentrionala.

1 Interrelatiile intercontinentale ca elemente strategice pentru amenajarea teritoriului în Europa

(11) Oportunitati deosebite de dezvoltare a continentului european rezulta din situarea sa geografica. Aceasta se caracterizeaza prin continuitate continentală din ce în ce mai permeabilă cu Asia și prin tarmurile sale maritime atingând o lungime de aproape 100.000 km.

(12) Dat fiind ca Asia este continentul cel mai populat din lume și ca rata sa de expansiune economică este substanțială, oportunitatea este oferită de promovarea potențialului reprezentat prin “funcțiunea de pasarelă” între țările membre răsăritene ale Consiliului European (în particular Federația Rusă, țările membre din jurul Marii Negre și Grecia) și Orientul Mijlociu și Extrem, mai ales prin intermediul dezvoltării unor noi coridoare de schimb. În acest mod, periferia orientală a Europei ar putea deveni o placă turnantă în ceea ce privește organizarea schimburilor și cooperarea între Europa și Asia. Dezvoltarea și organizarea rețelelor de transport și de energie au în acest context o semnificație deosebită.

(13) Schimburile comerciale între Europa și noile blocuri economice în dezvoltare pe alte continente ca MERCOSUR, NAFTA, ASEAN cresc fără încetare în contextul globalizării economice. Oceanele sunt considerate ca o resursă majoră pentru viitor. Transportul maritim devine din ce în ce mai competitiv. Numeroase regiuni de coastă și insulele pot beneficia de noile impulsuri ale economiei maritime moderne care depășește cu mult activitățile de *shipping* și include de asemenea noile tehnologii, valorificarea resurselor mării, turismul internațional compatibil cu ecologia etc. Condiția este ca să existe porturi dinamice cu legături eficiente în teritoriu pe tarmurile maritime periferice ale continentului.

(14) Apropierea dintre Europa și Africa de Nord, care crește datorită noilor mijloace de transport și de comunicare, ca și dinamismul dezvoltării demografice pe tarmurile sudice ale bazinului mediteranean pledează în favoarea unei cooperări sporite între toate statele riverane Mediteranei din Europa și Africa. Aceasta înseamnă mai ales o cooperare mai

intensă în domeniile economiei și turismului ca și o punere în valoare mai puternică a patrimoniului natural și cultural în vederea dezvoltării urbane și regionale. În scopul de a permite o dezvoltare mai echilibrată, durabilă și integrată a spațiului euro-mediteranean, dezvoltarea spațiului economic și social al zonei mediteraneene a Europei ar trebui - de asemenea - să fie însoțită de o politică de amenajare corespunzătoare. În domeniul programelor de cooperare, vor trebui să fie realizate sinergiile financiare și coordonarea între programele comunitare de sprijin care corespund acțiunilor INTERREG și MEDA .

(15) Pe lângă aceasta, cu 290 de milioane de vizitatori în 1992, Europa este prima destinație mondială a turismului internațional și previziunile disponibile indică o dublare a numărului de vizitatori până în 2020. Economia turistică internațională se prezintă deci, cu oportunitățile și riscurile sale, ca un element strategic al dezvoltării teritoriale a Europei. Dezvoltarea turismului se concentrează în localizările cele mai atractive, dar totodată cele mai sensibile din Europa, din punct de vedere al factorilor de mediu și culturali. Este vorba de zonele de coastă, în principal ale Mediteranei, de insule, de unele văi, de Alpi și alte masive muntoase, de numeroase zone naturale, de diverse orașe și alte situri istorice.

2 Pluralitatea culturilor

(16) Continentul european se caracterizează printr-o pluralitate a culturilor de importanță națională, transnațională și regională, cele 60 de limbi vorbite în cadrul lor fiind numai una din marturii. Pluralitatea culturilor se reflectă în modurile de expresie (limbi, muzică, pictură, arhitectură, etc.) ca și în modurile de exercitare a activităților economice, în modurile de locuire, de deplasare și de destindere. Aceste culturi au determinat în mare parte peisajele, orașele și așezările umane, ca și patrimoniul construit al Europei. Aceasta diversitate culturală care a fost, în trecut, cauza tensiunilor și a conflictelor, reprezintă astăzi un potențial inestimabil pentru o dezvoltare teritorială durabilă. Formele moderne de dezvoltare

socio-economica si tehnologica nu trebuie sa niveleze identitatile culturale. Conventia de la Grenada referitoare la Conservarea Arhitecturala a Patrimoniului Europei (Consiliul Europei, 1985), Conventia de la La Valetta referitoare la Protectia Patrimoniului Arheologic (Consiliul Europei, 1992) precum si Carta de la Florenta referitoare la Protectia Parcurilor si Gradinilor Istorice (ICOMOS – IFLA, 1981) contin principii importante pentru conservarea si valorificarea patrimoniului cultural în sensul unei dezvoltari teritoriale durabile.

3 Marile spatii europene ca vectori de solidaritate si cooperare

(17) Coeziunea sociala a Europei s-a întarit prin cooperarea transnationala în interiorul marilor spatii europene. Printre acestea figureaza, între altele, teritoriul Uniunii Europene pentru care Schema de Dezvoltare a Spatiului Comunitar (SDEC) defineste principiile si obiectivele amenajarii teritoriului si cooperarii. În cadrul Uniunii Europene se afirma diferite spatii transnationale de cooperare cum ar fi muntii Alpi, Marea Nordului etc. în cadrul acestor mari spatii s-au pus în aplicare, de câtiva ani încoace, numeroase proiecte de cooperare care urmaresc sa întareasca dezvoltarea echilibrata a regiunilor. În exteriorul teritoriului Uniunii sau partial suprapus cu acesta se afirma alte mari spatii, cum este bazinul Marii Baltice, spatiul sud-european si dunarean sau regiunea Marii Barents în nordul Europei (cf. § 71).

(18) În cadrul integrarii economice si al globalizarii, se pot observa, pe lângă impulsurile privind cresterea economica, impacturi negative asupra mediului si asupra coeziunii sociale. Exista riscul, mai ales în noile state membre, de a se dezvolta numai *insule de crestere în jurul metropolelor*, iar alte spatii ale Consiliului Europei, cu orasele lor de marime variabila, precum si zonele rurale sa fie deconectate de la procesul de crestere. Europa dispune de potentialul necesar pentru a realiza un model policentric de crestere si de dezvoltare, un anumit numar de zone de

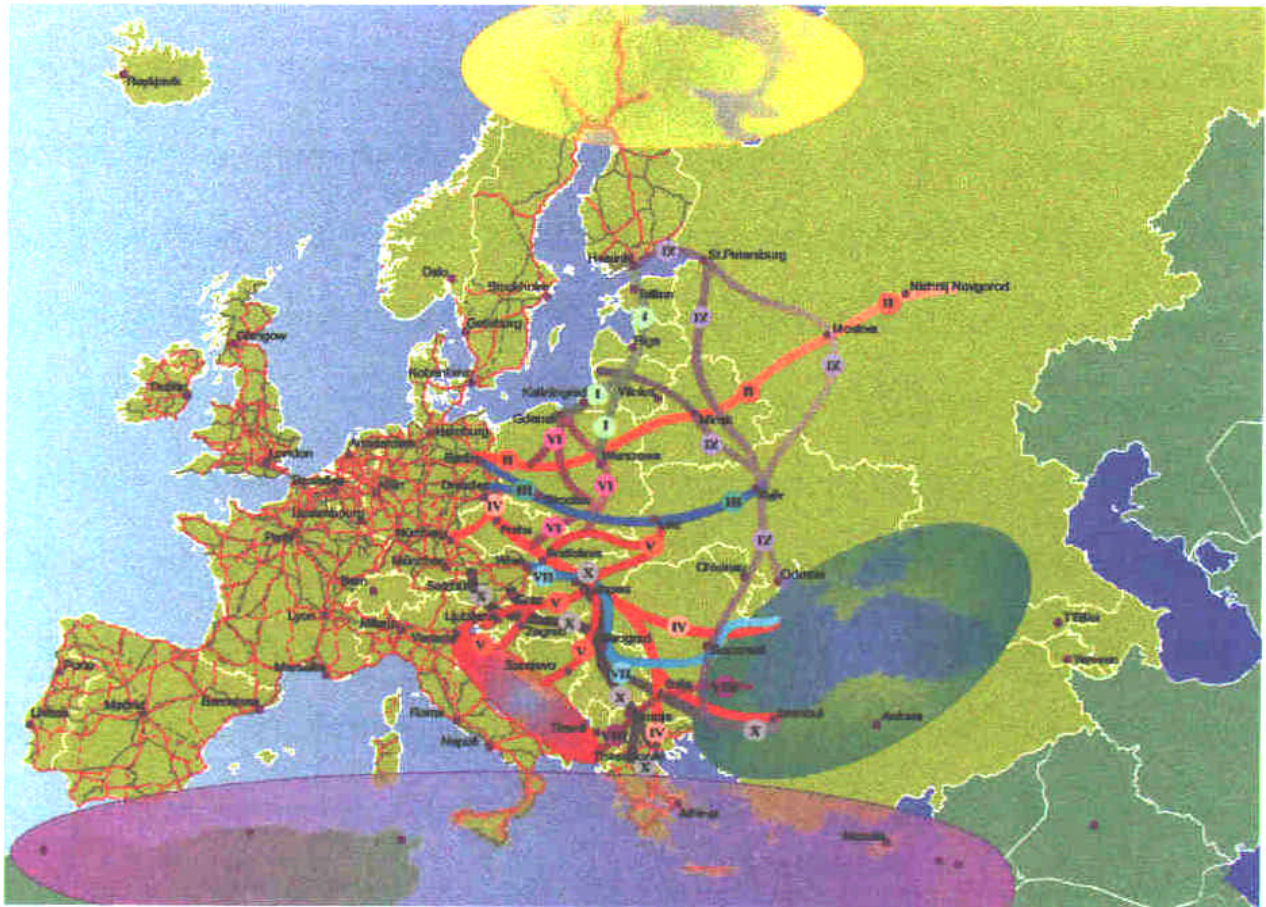
crestere semnificative, inclusiv la periferia europeana, organizate în retele urbane, producând o dinamica si relatii economice externe pentru a atrage alte investitii. O dezvoltare policentrica contribuie de asemenea la reducerea presiunilor asupra mediului, ca si a tensiunilor sociale si contribuie astfel la stabilizarea structurilor democratice. Simpla reproducere a unui model de centru-periferie la scara continentală ar fi distructiva atât pentru centru cât si pentru periferii si nu ar corespunde istoriei dezvoltarii “armaturii urbane” a continentului. O integrare consolidata a acestei armaturi urbane în cadrul marilor spatii europene este o conditie prealabila pentru noile procese de crestere la periferia europeana, susceptibile de a consolida pe termen lung armatura urbana si de a o face competitiva.

19) Pe lângă metropole, “orasele-porti” care asigura legaturile si schimburile cu celelalte continente (de exemplu orasele portuare si aeroportuare, orasele târguri si orasele culturale), constituie amorsa unui model policentric de crestere la scara continentală. În vreme ce “orasele-porti” s-au dezvoltat în trecut cu deosebire în lungul zonelor de coasta occidentale si meridionale ale Europei, oportunitatile se contureaza, sub efectul noilor coridoare de transport si de energie catre Asia, în favoarea aparitiei unor “orase-porti” la periferia orientala a Europei.

(20) Reteaua Transeuropeana de Transport din interiorul UE, Coridoarele Paneuropene si Ariile de Transport ca si Reteaua TINA în tarile asociate (a caror coloana vertebrala este constituita pe traseul Coridoarelor Paneuropene în aceste tari), constituie global noua retea de transport a continentului european. Sarcina lor prioritara este de a lega spatiile metropolitane. Harta nr. 2 «Reteaua Paneuropeana de Transport» traseaza prioritatile actuale ale politicii europene de transporturi, integrând deciziile Uniunii Europene si rezultatele celor trei Conferinte Paneuropene în Transporturi ca si ale grupului de lucru însărcinat sa evalueze nevoile prioritare în materie de infrastructura în statele asociate (Evaluarea Necesitatilor Infrastructurilor de Transport - TINA).

Harta 2 Reteaua paneuropeana de transport

Reteaua Transeuropeana de Transport, Coridoarele si Zonele Paneuropene de Transport

- Statele membre ale Consiliului Europei si statele candidate la statutul de membru
- Alte state

Reteaua Transeuropeana de Transport

Existent	Propus
—	- - - - - Drumuri
—	- - - - - Cai ferate

Coridorul Paneuropean de Transport

- I Helsinki-Tallinn-Riga-Kaunas-Warszawa
Branch A: Riga-Kaliningrad-Gdansk
- II Berlin-Warszawa-Minsk-Moskva-Nizhnij Novgorod
- III Berlin/Dresden-Wroclaw-Katowice-Krakow-Lviv-Kyjiv
- IV Dresden/Nürnberg-Praha-Wien/Bratislava-Győr
Budapest-Bucuresti-Arad-Craiova/Constanta
Sofija-Thessaloniki/Plovdiv-Istanbul
- V Venezia-Trieste/Koper-Ljubljana-Maribor
-Slovenian/Hungarian border-Budapest
-Hungarian/Ukrainian border-Uzgorod-Lviv(Kyjiv)
Branch A: Bratislava-Zilina-Kosice-Uzgorod
Branch B: Rijeka-Zagreb-Croatian/Hungarian border
-Budapest
Branch C: Ploce-Sarajevo-Osijek-Budapest

- VI Gdansk-Katowice-Zilina
Branch A: Grudziadz-Poznan
Branch B: Katowice-Ostrova - Corridor II
- VII Danube
- VIII Dures-Tiranë-Skopje-Sofija-Plovdiv-Burgas-Varna
- IX Helsinki-St.Petersburg-Moskva/Pskov-Kyjiv
-Ljubasevka-Chisinau-Bucuresti-Dimitrovgrad
-Alexandroupoli
Branch A: Ljubasevka-Odessa
Branch B: Kyjiv-Minsk-Vilnius-Kaunas
-Kaipeda/Kalningrad
- X Salzburg-Villach-Ljubljana-Zagreb-Beograd-Nis-Skopje
-Thessaloniki
Branch A: Graz-Maribor-Zagreb
Branch B: Beograd- Novi Sad-Budapest
Branch C: Nis-Sofija - Corridor IV
Branch D: Bitola-Florina-Via Egnatia-Igoumenitsa

Zonele Paneuropene de Transport

- Marea Barents
- Bazinul Marii Negre
- Bazinul Mediteranean
- Marea Adriatica / Marea Ionica

Surse: Decizia Conferintei paneuropene a Ministrilor responsabili cu Transportul; Uniunea Europeana; Grupul de lucru "Transport Infrastructure Needs Assessment (TINA)" in Statele Asociate
Insulele si regiunile de dincolo de mari ale Statelor membre nu sunt ilustrate complet sau nu sunt ilustrate de loc

Reprezentarea Rețelei Transeuropene de Transport nu constituie totuși decât punctul de plecare al unei veritabile politici paneuropene a transporturilor, cu atât mai necesară cu cât congestia traficului rutier atinge un nivel insuportabil, rețeaua feroviara din numeroase regiuni europene trebuie să fie modernizată de urgență, caile de transport pe apă, cabotajul și alte rute maritime sunt insuficient utilizate iar presiunea asupra mediului nu pare să se reducă (Harta 2).

(21) În acest scop, intensificarea schimburilor între zone foarte îndepărtate unele de altele face necesară o reconsiderare a organizării sistemelor de transport. Luând în considerare ansamblul posibilităților, alte itinerarii, în relație mai ales cu modurile de transport mai puțin utilizate astăzi, ar putea să se dovedească competitive pentru transportul la mare distanță.

III. Rolul specific al sectorului privat în amenajarea teritoriului

(23) Investițiile private fac parte din forțele motrice ale dezvoltării sociale, și în mod egal ale dezvoltării teritoriale. Una dintre sarcinile amenajării teritoriului constă, în acord cu obiectivele sale, să furnizeze investitorilor privați o perspectivă de dezvoltare prospectivă și o securitate în termen de amenajare. În plus, politica amenajării teritoriului va trebui să contribuie, împreună cu politicile sectoriale adecvate, la creșterea atractivității municipalităților și regiunilor pentru investiții private la nivel local și regional.

(24) Marile proiecte finanțate în sistem privat vor trebui puse în acord cât mai curând posibil cu obiectivele mari ale amenajării regiunii "lor". Mari proiecte cum ar fi de exemplu caile ferate de mare viteză și punctele lor nodale, centrele de navlu, aeroporturile, centrele de

4 Integrarea între vechile și noile state membre ale Consiliului European

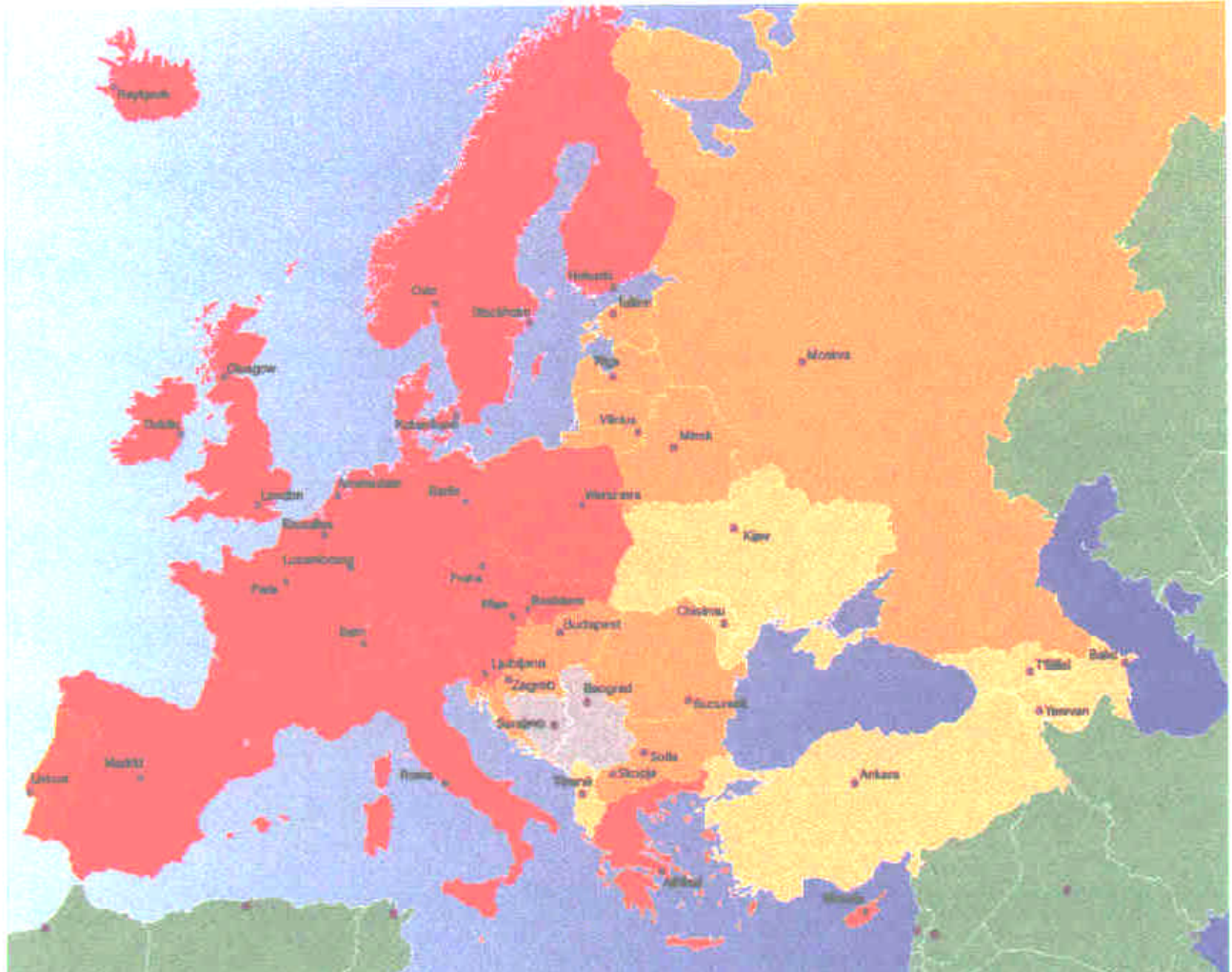
(22) Integrarea economică între vechile și noile state membre progresează rapid. În ciuda unor mari progrese, există încă provocări importante pe calea coeziunii sociale în Europa, care rezultă în principal din marea disparitate Est-Vest în materie de dezvoltare a nivelului de trai (vezi Harta 3). Principalele eforturi se vor îndrepta spre consolidarea infrastructurii, spre dezvoltarea regiunilor frontaliere, rurale și cu dezvoltare întârziată, spre consolidarea orașelor mici și mijlocii, etc. Principiul director trebuie să fie o politică de amenajare orientată către creștere, sprijinindu-se pe o mai mare integrare cu politica regională și cu cea a transporturilor, pe o cooperare mai mare cu sectorul privat și luând în considerare exigențele protecției mediului prin intermediul unor suficiente studii de impact asupra mediului. Dezvoltarea noilor tehnologii de comunicare poate de asemenea să contribuie în mod semnificativ la integrarea dintre vechile și noile țări membre ale Consiliului European, prin intermediul unei întăriri a schimburilor de informații și cunoștințe.

congrese și conferințe sunt susceptibile, cu condiția unei amenajări prospective adaptate, să angajeze o importantă dinamică a dezvoltării economice în teritoriile înconjurătoare și astfel să contribuie la o dezvoltare teritorială echilibrată. Administratiile implicate trebuie să asigure ca numeroase orașe și comune din împrejurimi să obțină profit din efectul multiplicator al marilor proiecte. În acest mod, amenajarea teritoriului poate să atenueze concurența paguboasă între colectivitățile locale, ceea ce ameliorează climatul investițional.

(25) Atractivitatea multor regiuni din Europa pentru investiții străine ar trebui să crească. Proba deceniului care s-a scurs face să apară ca investițiile străine s-au repartizat foarte inegal pe continentul european. În perioada 1994 -

Harta 3 Coeziunea sociala în Europa

Coeziunea sociala în Europa este reprezentata prin "Indicele de dezvoltare umana" elaborat pentru toate tarile membre ale Natiunilor Unite prin Programul de Dezvoltare al Natiunilor Unite. Indicele de dezvoltare umana raspunde în mod egal la trei indicatori:

- Speranta de viata
- Procent de scolarizare
- Nivel de viata

Valoarea poate fi cuprinsa între 0 si 1

Zonele care fac sa apara o slaba valoare a indicilor sunt în general caracterizate printr-o speranta de viata limitata, printr-un scazut procent de scolarizare si de un venit modest pe cap de locuitor. Prin contrast cu alte regiuni ale lumii, diferentele de dezvoltare în Europa rezulta în principal din diferentele de nivel ale veniturilor si în parte din diferentele în materie de speranta de viata

- inferior 0,73
- de la 0,73 la 0,80
- de la 0,80 la 0,87
- superior 0,87
- Nu sunt date disponibile pentru Statele membre ale Consiliului Europei sau pentru Statele candidate

Surse: Programul Natiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD); Raportul asupra Dezvoltarii Umane 1999

Insulele si regiunile de dincolo de mari ale Statelor membre nu sunt ilustrate complet sau nu sunt ilustrate de loc

1996, volumul lor în cele 22 vechi state membre a fost de aproape sapte ori superior celui din noile state membre, ale caror nevoi de investitii sunt mari mai ales în ceea ce priveste modernizarea structurilor lor teritoriale si a retelei lor urbane (a se vedea Tabelul 1).

(26) Din cauza insuficientei disponibilitati a finantelor publice de a satisface nevoile societatii, mai ales în domeniul infrastructurilor tehnice si sociale, ca si al serviciilor care le sunt asociate, importanta investitiilor private în domeniul realizarii obiectivelor dezvoltarii teritoriale va creste în cursul anilor ce vor veni. În acest context, este necesar ca parteneriatul public-privat sa fie sustinut în sectoarele care erau în trecut limitate la activitatile publice. Este vorba în special de mai multe tipuri de infrastructuri si de servicii (transporturi, telecomunicatii, aductiuni de apa, sanatate, educatie etc.) si în domeniul dezvoltarii locale. În afara de aportul capitalurilor private, acest parteneriat permite o mai buna îmbogățire cu experientele sectorului privat în gestiunea proiectelor. Parteneriatele public-privat vor trebui sa fie considerate, în toate regiunile europene, ca un element de completare a serviciilor publice care asigura functiuni esentiale.

(27) O conditie esentiala pentru succesul parteneriatelor public-privat rezida în eficacitatea structurilor administrative, nu numai a celor la nivel national, ci si la nivel regional si local, care trebuie sa fie în masura

sa determine un cadru pentru interesele private si sa însoteasca eficient punerea în opera a proiectelor. Pentru aceasta, regulile contractuale trebuie formulate cu claritate.

(28) În cadrul unei dezvoltari teritoriale mai echilibrate si durabile din punct de vedere regional, un rol deosebit revine sectorului locuirii datorita functiunii sale în cadrul societatii, a importantei cantitative si a efectelor sale multiplicatoare asupra economiei si fortei de munca. Cresterea economica si evolutia demografica au drept consecinta modificarea cererii în materie de locuinte nu numai cantitativ si calitativ, dar si în privinta localizarii teritoriale.

(29) Construirea de locuinte care reprezinta, împreuna cu renovarea si modernizarea fondului existent, unul dintre sectoarele de investitii cele mai importante ale economiei, este finantata pe scara foarte larga de sectorul privat. Prin intermediul sprijinului acordat pentru constructia locuintelor noi pentru închiriat si pentru accesul la proprietate ca resedinta principala, volumul de capital privat mobilizat depaseste de mai multe ori pe cel al subventiilor. Ajutorul acordat constructiei de locuinte are o importanta nu numai în ceea ce priveste politica locuirii sau politica regionala, ci si în ceea ce priveste politica de constituire a patrimoniului. Acest ultim aspect joaca un rol din ce în ce mai mare în raport cu necesarul de venituri private pentru pensie, care decurge din evolutia demografica.

IV. Principiile unei politici de amenajare durabila pentru Europa

(30) În ceea ce priveste elaborarea unei amenajari durabile a teritoriului Consiliului Europei, vor trebui sa fie luate în considerare principiile urmatoare, care vizeaza o dezvoltare durabila si echilibrata din punct de vedere regional.

1 Promovarea coeziunii teritoriale prin intermediul unei dezvoltari socio-economice echilibrate si de îmbunatatire a competitivitatii

(31) Deciziile si investitiile cu efecte teritoriale se orienteaza prin raportare la un model de dezvoltare policentrica, atât la nivel european cât si la nivel national si regional. Aceasta presupune ca atractivitatea, în materie de investitii economice, a metropolelor europene si a oraselor-porti va trebui sa fie îmbunatatita, iar cea a regiunilor slabe structural vor trebui sa fie întarita. Aceasta se refera în special la regiunile cu industrie veche si la regiunile rurale. În acest scop, regiunilor si municipalitatilor trebuie sa li se dea posibilitatea sa practice o politica activa a amenajarii teritoriului. Conditiiile necesare pentru aceasta sunt existenta colectivitatilor teritoriale legitimate de democratie si un standard ridicat al practicilor administrative si al politicii aplicate, ca si o întarire a implicarii în procesul de amenajare a cetatenilor si a grupurilor societatii.

2 Promovarea încurajarii dezvoltarii generate de functiunile urbane si de îmbunatatirea relatiilor dintre orase si sate

(32) Sistemele urbane si functiunile urbane, inclusiv centrele urbane de marime mica si mijlocie din regiunile rurale, trebuie sa fie dezvoltate în asa fel încât accesul regiunilor rurale la functiunile urbane sa fie înlesnite. Constituirea si întarirea retelelor de orase amelioreaza complementaritatea între orase, creste sinergiile si economiile de scara, favorizeaza specializarea si determina beneficii

prin intermediul concurentei economice, evitând totodata obstacolele.

(33) Parteneriatele oras-sat au de jucat un rol din ce în ce mai important, mai ales în domeniul unei structuri echilibrate a armaturii urbane, al dezvoltarii retelelor de transporturi publice, al revitalizarii si diversificarii economiei zonelor rurale, al cresterii productivitatii infrastructurilor, al dezvoltarii spatiilor de agrement pentru populatiile urbane, al protectiei si valorificarii patrimoniului natural si cultural. Conditiiile pentru un parteneriat oras-sat eficient rezida într-o buna colaborare între colectivitatile teritoriale, pe picior de egalitate.

3 Promovarea unor conditii de accesibilitate mai echilibrate

(34) Realizarea rapida a retelei paneuropene de transport este conditia indispensabila a unei bune accesibilitati macro-spatiale în interiorul continentului european si ea trebuie consolidata (cf. § 20). Acordurile realizate în ceea ce priveste conceperea retelelor vor trebui, dupa caz, sa fie verificate si completate din punct de vedere al amenajarii teritoriului.

(35) O politica de amenajare mai echilibrata din punct de vedere regional trebuie sa asigure o mai buna interconexiune a oraselor mici si mijlocii, ca si a spatiilor rurale si a regiunilor insulare, la principalele axe si centre de transport (cai ferate, autostrazi, porturi, aeroporturi, centre intermodale) si eliminarea carentelor în materie de legaturi intra-regionale. Accesibilitatea regionala trebuie sa fie ridicata prin eliminarea verigilor lipsa intra-regionale. Datorita cresterii permanente a fluxurilor de trafic, este o necesitate dezvoltarea de strategii integrate care iau în considerare diferitele moduri de transport si, în acelasi timp, imperativele amenajarii. Trebuie luat în considerare impactul mai mic asupra mediului al cailor ferate, al cailor fluviale si al transportului maritim.

4 Facilitarea accesului la informatie si cunoastere

(36) Aparitia societatii informationale este astazi fenomenul cel mai semnificativ al remodelarii societatii globale si a structurilor sale teritoriale. O atentie deosebita trebuie acordata tuturor regiunilor pentru ca accesul la informatie sa nu fie limitat de constrângeri fizice sau de alta natura. Ar trebui realizate îmbunatatiri ale retelelor de telecomunicatii iar tarifele nu ar trebui sa fie prohibitive. Ar trebui promovate conexiunile la nivel national si regional între furnizorii de informatie si utilizatorii potentiali, cum ar fi parcurile tehnologice, institutele de transfer de tehnologie, centrele de cercetare si de formare etc. Crearea de banci de date regionale în linie (produse, instructiuni, turism etc.) va trebui sa fie favorizata pentru a înlesni comunicarea externa a regiunilor ca si interconexiunile lor cu economia globala.

5 Reducerea degradarii mediului

(37) Problemele de mediu care decurg dintr-o coordonare insuficienta a politicilor sectoriale sau din deciziile locale trebuie sa fie anticipate si contracarate. În aceasta perspectiva, politica de amenajare trebuie sa acorde o atentie deosebita practicilor agricole si silvicole mai putin distrugatoare, promovarii sistemelor de transport si de energie care sa favorizeze mai mult mediul ambiental, regenerarea zonelor urbane degradate si reabilitarea acestora, regenerarea mediului din zonele afectate de activitati industriale poluante si de vechile zone militare, ca si controlului sub-urbanizarii.

6 Valorificarea si protectia resurselor si patrimoniului natural

(38) Resursele naturale contribuie nu numai la echilibrul ecosistemelor, dar si la atractivitatea regiunilor, la valoarea lor recreativa si la calitatea generala a vietii. Acestea trebuie, în consecinta, sa fie protejate si valorificate. Conventia privind Conservarea Vietii Salbatice si a Mediului Natural al

Europei (1979)¹³ si Strategia Paneuropeana a Diversitatii Biologice si Peisagere (1996)¹⁴ trebuie totodata sa fie luate în considerare în cadrul unei politici de amenajare integrate.

(39) Strategiile integrate pentru gestiunea resurselor de apa¹⁵ trebuie sa includa protectia apelor de suprafata si a apelor subterane, controlul activitatilor agricole în materie de fertilizare si irigare, tratamentul apelor uzate etc. Alimentarea cu apa a unei regiuni îndepartate ar trebui sa fie avuta în vedere doar atunci când resursele locale sunt insuficiente sau inexploatabile si când posibilitatile locale de pastrare a apei au fost epuizate. În materie de protectie a calitatii apelor potabile din pânzele freatice, este de asemenea esential sa se stabileasca o corespondenta între expansiunea retelelor de alimentare cu apa cu cele de eliminare a apelor uzate (retele de canalizare si statii de tratare).

(40) Amenajarea teritoriului are de asemenea ca sarcina sa contribuie la reconstituirea retelelor ecologice. În acest context, trebuie acordata o atentie deosebita spatiilor si suprafetelor sensibile si de mare valoare ecologica (zone umede etc.). Pentru a atinge acest obiectiv, trebuie identificate diverse elemente ecologice cum ar fi zonele de proximitate naturala, resursele de apa, climatele terapeutice, zonele industriale dezafectate care trebuie amenajate. Tratarea lor pretinde masuri adecvate. Constructia unei retele ecologice coerente formate din zone de protectie speciale în interiorul Uniunii Europene si a tarilor candidate numita **Natura 2000** participa, printre alte masuri, la realizarea acestui obiectiv. În cooperare cu Conferinta Europeana a Ministrilor mediului („Mediu pentru Europa”), aceste retele si zone cu probleme vor trebui dezvoltate la scara întregii Europe.

7 Valorificarea patrimoniului cultural ca factor de dezvoltare

(41) Valorificarea patrimoniului cultural, care creste atractivitatea regionala si locala pentru investitori, pentru turism si populatie, este un factor important de dezvoltare

economica si contribuie astfel în mod semnificativ la întarirea identitatii regionale. Amenajarea teritoriului va trebui sa contribuie la o gestiune integrata a patrimoniului cultural înțeleasa ca un proces evolutiv care protejeaza si conserva patrimoniul luând în considerare nevoile societatii moderne. Scolile si curentele artistice au lasat monumentele si urmele lor în numeroase tari (de exemplu: Drumul Renasterii, Drumul Reformei si al Contra-reformei, Drumul Venetian, Drumul Bizantin, Drumul Otoman, Drumurile Hanseatice si ale Vikingilor, Drumul Artei Moderne). Identificarea lor si elaborarea unor concepte comune în materie de conservare, de restaurare si de utilizare ar putea constitui sarcina unui «Program al marilor itinerarii culturale». în acelasi mod ar putea fi incluse în itinerariile culturale marturiile semnificative ale istoriei industriale si sociale a Europei si astfel sa fie conservate pentru generatiile viitoare. Nu este vorba aici numai de trecut, ci si de cautarea armoniei si creativitatii în relatiile spatiale dintre arhitectura si urbanismul modern si patrimoniul istoric.

(42) În numeroase tari membre exista o serie de elemente ale patrimoniului cultural si istoric care, datorita miscarilor si evenimentelor istorice ca si modificarii frontierelor, apartin patrimoniului nu numai a uneia ci a mai multor natiuni si grupuri religioase. Amenajarea teritoriului trebuie sa contribuie la conservarea si respectarea memoriei tuturor nationalitatilor si grupurilor religioase, valorificând un patrimoniu cultural specific.

8 Dezvoltarea resurselor energetice în mentinerea securitatii

(43) Amenajarea teritoriului sustine promovarea resurselor de energie regenerabile ca sisteme coerente în teritoriu si respectuoase cu mediul, cât si completarea retelelor de transport al energiei la nivel paneuropean. În particular, va trebui promovata organizarea de retele de transport al energiei (petrol si gaz) din regiunea Marii Nordului, de la Marea Caspica si din Rusia orientala spre Europa.

(44) Luând în considerare nivelul ridicat al consumului energetic al unor economii nationale, prioritatea ar trebui îndreptata mai ales asupra unei utilizari mai eficace a resurselor energetice si a echipamentelor deja disponibile. În aceasta perspectiva, eficacitatea energetica a centralelor termice conventionale ar trebui ameliorata pentru a reduce poluarea atmosferica. Aceasta este o actiune favorabila si în ceea ce priveste încalzirea globala.

(45) Securitatea centralelor nucleare vechi ar trebui sa fie întarita. Pe lângă aceasta, pe continentul european exista numeroase centrale nucleare a caror durata de viata va expira în cursul deceniilor viitoare si ale caror amplasamente vor trebui asanate. Aceasta va antrena sarcini noi pentru amenajarea teritoriului.

9 Promovarea unui turism de calitate si durabil

(46) Amenajarea teritoriului trebuie sa aiba în vedere utilizarea ocaziilor de dezvoltare care decurg din turism, mai ales în cazul regiunilor defavorizate. Vor trebui promovate, cu prioritate, forme de turism de calitate si durabil. în acest context, un rol deosebit revine politicilor de dezvoltare teritoriala si urbana. O cunoastere aprofundata a ecosistemelor si locurilor cu potential turistic este în general necesara, la fel ca si utilizarea unor noi instrumente si proceduri de ghidaj si de control public (verificarea compatibilitatii teritoriale). Pentru numeroase regiuni, formele de turism usor, adaptate la conditiile regionale si locale reprezinta un potential economic important, care trebuie exploatat în viitor.

10 Limitarea preventiva a efectelor catastrofelor naturale

(47) Catastrofele naturale, cum ar fi cutremurele de pamânt, uraganele, inundatiile, avalansele, alunecarile de teren etc. sunt cauza, în fiecare an în Europa, a unor pagube considerabile cu consecinte grave pentru viata si sanatatea persoanelor, pentru economie,

pentru structurile urbane si pentru peisaje. Ar trebui luate masuri preventive în cadrul amenajarii teritoriului cu scopul de a limita amploarea pagubelor si a face armatura urbana

mai putin vulnerabila. Asemenea masuri privesc, de exemplu, destinatia terenurilor si a constructiilor.

V Masuri de amenajare a teritoriului pentru regiuni caracteristice ale Europei

(48) Pe lângă principiile unei politici de amenajare durabile, se propun masuri de amenajare mai detaliate pentru peisaje culturale europene, precum si masuri speciale vizând o dezvoltare echilibrata si durabila pentru teritorii specifice ale Europei. Aceste spatii sunt, prin natura lor, marcate de un grad ridicat de diversitate si partial se suprapun. Ce masura de amenajare trebuie aplicata si în ce ordine de prioritate – acestea sunt decizii care revin actorilor implicati.

1 Peisajele culturale

(49) Europa se compune dintr-o multitudine de peisaje culturale. Ele sunt martorii legaturilor trecute si prezente ale omului cu mediul sau înconjurator. Evolutia tehnicilor de productie în domeniile agricol, silvic si industrial, precum si schimbarile în domeniile urbanismului, transporturilor, celorlalte infrastructuri, a turismului si a folosirii timpului liber au drept consecinta o accelerare a transformarii peisajelor culturale europene, ceea ce poate sa antreneze o degradare a calitatii acestora. Aceasta nu priveste numai peisajele naturale de mare valoare, ci toate categoriile de peisaje naturale, mai ales cele care fac parte din mediul urban.

(50) Politica de amenajare poate sa contribuie la protectia peisajelor, la administrarea lor si la amenajarea lor prin intermediul unor masuri adecvate si printr-o mai buna interactiune a diverselor politici sectoriale în ceea ce priveste impactul lor asupra spatiului. Printre masurile adecvate în materie de protectie a peisajelor figureaza:

- integrarea amenajarii peisagere în amenajarea teritoriului ca si în politicile sectoriale cum ar fi politicile relative la economie, agricultura, infrastructuri si

dezvoltare urbana, cultura, mediu, dezvoltare sociala, care toate au efecte directe sau indirecte asupra evolutiei peisajelor;

- studiul si evaluarea generala a peisajelor, analiza proprietatilor lor, a ecosistemelor peisagere, a influentelor la care sunt supuse si a modificarilor care rezulta de aici, definirea si aplicarea obiectivelor de calitate peisagera;
- punerea în aplicare a politicilor integrate orientate simultan catre protectia, gestiunea si amenajarea peisajelor;
- luarea în considerare a amenajarii peisagere în cadrul programelor internationale;
- o cooperare transfrontaliera, transnationala si interregionala aprofundata în materie de amenajare peisagera, schimburi de experienta si de proiecte de cercetare, implicând în particular colectivitatile locale si regionale;
- întarirea sensibilizarii publicului, a organizatiilor private si a colectivitatilor teritoriale în privinta valorii peisajelor, a importantei lor economice, a modificarilor acestora ca si a posibilitatilor de conservare si de dezvoltare;
- o mai serioasa luare în considerare a amenajarii peisagere în programele de formare ale mai multor discipline si în programele interdisciplinare.

2 Zonele urbane

(51) În urmarirea obiectivului unei dezvoltari policentrice a sistemelor urbane europene, sunt propuse masuri complementare pentru dezvoltarea durabila în orase si în zonele urbane, în afara celor care vizeaza întarirea potentialului economic:

- dezvoltarea unor strategii adaptate la contextul local vizând controlul consecințelor restructurarilor economice;
- ghidarea expansiunii spațiale a orașelor: limitarea tendințelor de sub-urbanizare prin afectarea terenurilor pentru construcții în orașe, activarea parcelelor “interstiale” tot în vederea construirii, dezvoltarea tehnicilor de construcție care economisesc teren, amenajarea de terenuri pentru construcție în apropierea cailor de acces la autostrăzi și noduri de autostrăzi, politica de dezvoltare a cartierelor centrale ale orașelor, ameliorarea calității vieții în zonele urbane, inclusiv prin conservare și prin crearea de noi spații verzi și ecosisteme existente;
- regenerarea zonelor urbane degradate și amestecul funcțiilor și al grupurilor sociale în interiorul structurii urbane, mai ales în marile orașe unde zonele de excludere socială sunt pe cale să apară;
- o gestiune prudentă a ecosistemului urban, cu deosebire în ceea ce privește apa, energia și deșeurile;
- dezvoltarea mijloacelor de transport care sunt în același timp eficiente și nu afectează mediul; aceasta va contribui la o mobilitate durabilă;
- înființarea unor organisme de planificare intercomunale pentru coordonarea amenajării între diferitele orașe și municipii;
- conservarea și valorificarea patrimoniului cultural;
- dezvoltarea rețelei de orașe.

(52) Orașele noilor state membre ale Consiliului European trebuie să facă față unor provocări specifice, cum ar fi de exemplu finanțarea construcției de locuințe, întreținerea stocului imobiliar. Apar tendințe în materie de suburbanizare și de segregare, care rezultă din decalajele privind accesul la proprietatea rezidențială; ele pot fi atenuate prin intermediul unei oferte suficiente de terenuri pentru construcții în aglomerațiile urbane.

3 Zonele rurale

(53) Pentru a asigura o dezvoltare autonomă a zonelor rurale ca spațiu de viață, de activități

economice, de recreere și ca spațiu natural, sunt propuse măsurile următoare, în completarea principiilor:

- aprofundarea politicii de amenajare în vederea menținerii echilibrului între numeroasele dinamici care afectează zonele rurale (diversificarea locurilor de muncă, schimbări în producțiile agricole, împăduriri, turism, protecția naturii);
- conservarea și valorificarea resurselor interne ale zonelor rurale pentru a diversifica baza economică și a mobiliza populația și actorii economici;
- promovarea orașelor mici și mijlocii, precum și a satelor importante, ca furnizori de servicii pentru împrejurimile lor rurale și ca zone de localizare pentru P.M.E.;
- creșterea accesibilității zonelor rurale, mai ales a orașelor mici și mijlocii, ca și a satelor importante;
- îmbunătățirea condițiilor de viață a locuitorilor zonelor rurale și creșterea atractivității lor pentru toate grupurile de populație, cum ar fi tinerii și pensionarii. Aceasta implică un rol activ pentru întreprinderile agricole și silvice, valorificarea patrimoniului natural și cultural, eliminarea daunelor aduse mediului și furnizarea unei infrastructuri și unor servicii noi, cu deosebire în domeniul turismului;
- îmbunătățirea ofertei și marketingului produselor regionale de calitate superioară provenind din agricultura, din silvicultura și din artizanat;
- promovarea unei utilizări a solurilor de către întreprinderile agricole și silvice adaptate la contextele locale și contribuind de asemenea la conservarea diversității biologice; compensarea veniturilor în caz de divergență între întreprinderile agricole și silvice, pe de o parte, și protecția naturii și întreținerea peisajelor pe de altă parte;
- promovarea creării de oportunități de angajare la nivel înalt de calificare în cadrul diversificării bazei economice.

(54) În diverse țări membre ale Consiliului European, populația rurală reprezintă încă o parte semnificativă a populației naționale. Pentru a preveni fluxurile migratorii indezirabile pe

distante lungi, sunt necesare politici viguroase de dezvoltare rurala. Ele vor trebui sa vizeze diversificarea structurilor de angajare a fortei de munca rurale si crearea unor noi parteneriate sat-oras. În aceasta perspectiva, industriile de transformare a produselor agricole, ca si celelalte posibilitati de angajare a fortei de munca (de exemplu în turism) vor trebui dezvoltate în cadrul economiei private. Zonele rurale din regiunile de lacuri si arhipelaguri sunt confruntate cu probleme asemanatoare si necesita de asemenea o cooperare si schimburi de experienta¹⁸.

4 Muntii

(55) Regiunile de munte reprezinta un potential exceptional al Europei si îndeplinesc numeroase functiuni ecologice, economice, sociale, culturale si agricole. Amenajarea teritoriului ar trebui sa ia în considerare protectia si dezvoltarea regiunilor de munte. Adunarea Parlamentara si Congresul Puterilor Locale si Regionale ale Europei acorda regiunilor de munte¹⁹ o importanta deosebita în cadrul strategiei de coeziune sociala.

(56) Numeroase masuri de amenajare pentru zonele urbane si rurale sunt valabile si pentru regiunile de munte. O politica integrata pentru regiunile de munte va trebui sa fie o componenta deosebita a politicii europene de amenajare a teritoriului si va trebui în mod necesar sa implice masuri de dezvoltare economica si sociala, protectia si gestiunea resurselor naturale ca si respectul traditiilor si culturilor locale. Va trebui sa se ia în considerare faptul ca regiunile de munte, în ciuda diversitatii lor, care va trebui protejata si promovata, cunosc probleme comune de natura economica, sociala si de mediu datorate altitudinii, pantelor si climatului acestora. Va trebui de asemenea sa ia în considerare faptul ca situatia mediului în regiunile de munte reprezinta nu numai o constrângere, ci si o oportunitate pentru cei care traiesc acolo si ca este necesar sa fie gasit echilibrul just între dezvoltarea economica si sociala si cerintele protectiei mediului. O politica integrata va trebui de asemenea sa ia în considerare

caracterul de frontiera al anumitor regiuni de munte si necesitatea de a aplica politici coerente de o parte si de alta a frontierelor. Conventia de la Salzburg din 1991 asupra Protectiei Alpilor, a Strategiei Paneuropene a Diversitatii Biologice si Peisagere contine principii importante pentru amenajarea durabila a regiunilor de munte.

(57) Amenajarea teritoriului, ca activitate de coordonare, va trebui sa atraga atentia asupra conditiilor specifice regiunilor de munte în cadrul diferitelor politici sectoriale cum ar fi:

- politicile economice, care trebuie sa promoveze diversitatea si pluri-activitatea, artizanatul si întreprinderile mici si mijlocii, ca si cooperarea între acestea;
- agricultura si silvicultura în care activitatile de marketing vor trebui aprofundate si politica de dezvoltare bazata pe produse de calitate. Initiativele de gestiune agricola si forestiera contribuind la protectia si gestiunea mediului vor trebui sustinute. Protectia, dezvoltarea si utilizarea durabila a padurilor ar trebui încurajate;
- initiativele contribuind la dezvoltarea turismului de calitate, având grija de mediul natural, economic, social, patrimonial si cultural montan, vor trebui promovate si sustinute;
- furnizarea de servicii publice fara practici discriminatorii la adresa regiunilor de munte comparate cu restul teritoriului;
- promovarea transportului feroviar mai ales pentru tranzitul international si traficul interregional;
- protectia si gestiunea durabila a solurilor, apei si aerului, a peisajelor si zonelor degradate, conservarea faunei si florei precum si habitatului acestora si, daca este necesar, reabilitarea acestora;
- conservarea si promovarea identitatii locuitorilor de munte precum si diversitatea si bogatia patrimoniului lor cultural.

5 Regiunile de coasta si insulare

(58) Regiunile de coasta europene nu sunt numai zone sensibile ale patrimoniului natural. Ele sunt în acelasi timp zone importante pentru

activitatile economice si comerciale, zone de prim plan pentru amplasarea industriilor si activitatilor de transformare energetica, un punct de plecare pentru exploatarea resurselor marine si submarine si a zonelor deosebit de atractive pentru turism.

(59) Dat fiind ca numeroase conflicte pot fi declansate de aceasta pluralitate a functiunilor pe fâsiile de coasta, o conditie necesara este existenta unei politici integrate de amenajare a teritoriului, care sa mareasca asigurarea caracterului durabil si care sa acopere nu numai fâsia de coasta, ci si interiorul. Conceptul de gestiune integrata a zonelor de coasta vizeaza sa ia în considerare interactiunea între activitatile economice si sociale si cererile în materie de resurse naturale în aceste zone costiere si ca atare sa faciliteze alegerea în materie de investitii. Cooperarea transfrontaliera si transnationala prin spatiile maritime este de o importanta deosebita.

(60) Cea mai mare parte a regiunilor insulare cunosc pe lângă aceasta, în ciuda diferentelor considerabile în pozitia lor geografica si nivelul lor de dezvoltare, probleme de dezvoltare suplimentare, datorita resurselor si accesibilitatii lor limitate. Dezvoltarea durabila a regiunilor insulare depinde strâns de o strategie de integrare în pietele internationale si europene care sa protejeze identitatile locale si echilibrele între eficienta economica, justitia sociala si protectia mediului. Elementele urmatoare sunt de o importanta deosebita pentru dezvoltarea durabila:

- diversificarea posibilitatilor de oferire de locuri de munca prin intermediul valorificarii resurselor interne si dezvoltarea serviciilor, mai ales în insulele care sunt prea dependente de turism. Dezvoltarea locurilor de munca permanente trebuie sa fie promovata cu prioritate;
- ameliorarea calitatii mediului ca element strategic al identitatii locale si al competitivitatii regionale si internationale. În acest context, o atentie deosebita trebuie acordata activitatilor industriale ale tarilor costiere, ale caror influente transfrontaliere pot afecta calitatea mediului în insule, mai ales în marea Mediterana;

- dezvoltarea sistemelor inovatoare în domeniul gestiunii apei, energiei si deseurilor, luând în considerare precaritatea resurselor locale si sensibilitatea mediului;
- ameliorarea legaturilor de transport cu continentul precum si între insule.

6 Eurocoridoarele

(61) Impulsurile economice la nivel regional si local, în cadrul investitiilor în transporturi pe Eurocoridoare, sunt de o mare importanta. Din punct de vedere al politicii de amenajare, Eurocoridoarele nu trebuie sa fie considerate doar ca elemente de nivel superior al infrastructurii de transport. Interactiunile acestora cu armatura urbana, cu economia regionala, retelele regionale de transport si imperativele protectiei mediului si peisajelor vor trebui luate de asemenea în considerare. Dezvoltarea marilor infrastructuri de transport nu va trebui operata fara verificarea impactului lor teritorial direct sau indirect. Masurile structurale de amenajare trebuie luate cu scopul de a reduce impactele negative si de a valorifica impactele pozitive în teritoriu. Aceste masuri ar trebui sa cuprinda: studii de impact asupra mediului si teritoriului pentru planuri, programe si proiecte, coordonarea infrastructurilor regionale cu infrastructurile majore, amenajarea peisajera la scara mare, respectul pentru spatiile protejate ca si regruparea lineara a soselelor, cailor ferate si cailor navigabile.

(62) Din punct de vedere al politicii de amenajare, deosebit de importante sunt nodurile de transport (încrucisari de autostrazi, marile gari, centrele de navlu, aeroporturi si porturi interioare importante). Impactul nu priveste numai mediul lor imediat, ci ansamblul regiunii. Luarea în considerare a interactiunilor între infrastructurile de transport si armaturile urbane apare ca necesara pentru viitor în contextul eforturilor de integrare între politica de amenajare si cea de transport. Luarea în considerare a rolului Eurocoridoarelor pentru dezvoltarea teritoriala, ca si pentru repartitia geografica a populatiilor poate determina, în cadrul planificarilor

conjugate, o valoare adaugata substantiala în domeniile social, economic si de mediu.

semi-naturale care exista înca în Europa si mai ales în noile state membre.

7 Bazinele fluviale si oglinzile de apa

(63) Bazinele fluviale si oglinzile de apa reprezinta o provocare deosebita pentru amenajarea teritoriului, caci ele se concentreaza pe fâsii de teritoriu relativ înguste. Acestea se caracterizeaza pe de o parte prin elemente naturale importante si de mare valoare (cursuri de apa, zone umede cu ecosisteme bogate si sensibile, peisaje de mare calitate etc.) si activitati umane intensive si diverse: asezari industriale si urbane, infrastructuri de transport si flux de trafic, sisteme de productie a energiei cu centrale hidroelectrice si nucleare, extractia de nisip si pietris, regularizarea cursurilor de apa, drenaj, echipamente si activitati de agrement etc. Contributia amenajarii teritoriului la reducerea inundatiilor periodice, de care sunt afectate numeroase sisteme fluviale europene, este înca prea modesta. în acest domeniu, e important sa se ia în considerare tot bazinul de colectare. Astfel pot fi reduse pagubele economice.

(64) Conflictetele între diversele functiuni trebuie anticipate si atenuate printr-o amenajare a teritoriului integrata, ale care trebuie sa aiba urmatoarele elemente semnificative:

- protectia ecosistemelor deosebit de fragile;
- o gestiune mai durabila a sistemului acvatic pe întreg bazinul de colectare cu o atentie deosebita acordata cantitatii de apa, luând în considerare retentia, infiltratia, rezistenta albiei pe cursul de apa principal si al afluentilor sai;
- integrarea gestiunii sistemului acvatic pe tot bazinul de colectare cu amenajarea teritoriului la diferite niveluri;
- limitarea expansiunii zonelor urbane în zone cu valoare ecologica si în cele care sunt potential amenintate de inundatii;
- protectia preventiva contra inundatiilor prin promovarea cooperarii pentru o gestiune integrata si durabila a bazinelor fluviale transfrontaliere si transnationale;
- elaborarea de programe vizând conservarea numarului foarte scazut de râuri naturale si

8 Zonele de reconversie

(65) Globalizarea economiei conduce, în Europa, la o învechire rapida a numeroase ramuri industriale si la declinul accelerat al regiunilor de reconversie implicate. Dezvoltarea unei strategii de securitate si reducerea efectivelor de aparare conduc, în întreaga Europa, la abandonarea terenurilor militare, care trebuie de asemenea sa fie convertite pentru alte utilizari. Amenajarea teritoriului are drept sarcina sa reabiliteze mediul vechilor situri industriale si militare si sa le faca disponibile pentru alte utilizari, pentru a reduce deservirea unor zone ce ar fi mai putin favorabile pentru mediu. Masurile de amenajare prevazute pentru zonele urbane trebuie sa se aplice si aici pentru a crea un mediu atractiv pentru investitori. Diversificarea economica va trebui sa fie promovata prin intermediul urmatoarelor masuri:

- regenerarea mediului în zonele care au fost afectate de activitati industriale poluante;
- regenerarea oraselor în regiunile industriale, mai ales prin intermediul furnizarii de servicii, resorbtia zonelor industriale paraginite si contaminate si ameliorarea mediului urban;
- recalificarea si formarea continua a muncitorilor care si-au pierdut slujba;
- dezvoltarea unor tehnopoli si de centre tehnologice cu scopul de a favoriza transferul de tehnologie si crearea de noi întreprinderi care sa foloseasca tehnologiile avansate;
- îmbunatatirea accesibilitatii si a dezvoltarii tehnologiilor de informatie si telecomunicatii;
- organizarea cooperarii interregionale si transnationale cu scopul de a reduce izolarea si a genera noi initiative si noi impulsuri de crestere.

9 Regiunile de frontiera

(66) Cooperarea transfrontaliera în domeniul amenajarii teritoriului s-a dezvoltat considerabil între vechile tari membre ale Consiliului Europei în ultimele decenii sub actiunea statelor, regiunilor si municipalitatilor. În noile state membre, cooperarea transfrontaliera reprezinta acum o provocare deosebita, dat fiind ca frontierele au fost închise de-a lungul mai multor decenii, ca au aparut noi frontiere si ca regiunile frontaliere au fost intens marginalizate. Dezvoltarea cooperarii transfrontaliere este o conditie prealabila esentiala pentru dezvoltarea economica a regiunilor frontaliere si pentru asigurarea unei coeziuni politice si sociale, dat fiind ca numeroase minoritati traiesc de o parte si de alta a frontierelor respective. Aproximativ 140 euroregiuni au fost create pe întregul continent european. Ele fac o munca de pionierat în domeniul cooperarii transfrontaliere.

(67) Sarcinile specifice ale amenajarii teritoriului în regiunile de frontiera si cele ale cooperarii transfrontaliere constau în

elaborarea unei abordari comune transfrontaliere, sub forma de scheme structurale si de planuri comune. Aceasta va trebui sa se sprijine pe studii aprofundate ale întregii retele de relatii functionale ale regiunilor de frontiera implicate si sa se axeze pe dezvoltarea omogena a teritoriului unei aceleiasi regiuni situate de o parte si de alta a frontierei. În aceasta perspectiva, o atentie deosebita trebuie sa fie acordata:

- dezvoltarii infrastructurilor si serviciilor de transport si de telecomunicatii transfrontaliere;
- conservarii transfrontaliere si utilizarii durabile a resurselor naturale (cu deosebire în cazul regiunilor de munte, al zonelor costiere, al padurilor, al zonelor umede etc.);
- dimensiunii transfrontaliere a furnizarii de servicii publice si private;
- amenajarii coerente a aglomerarilor, oraselor si zonelor de habitat al comunitatilor etnice transfrontaliere;
- organizarii de bazine de angajare a fortei de munca transfrontaliere;
- luptei contra impactului transfrontalier al poluarii.

VI. Întarirea cooperarii dintre Statele membre ale Consiliului Europei si participarea regiunilor, municipalitatilor si populatiei

1. Posibilitati create de amenajari ale teritoriului orientate catre dezvoltare

(68) Amenajarea teritoriului este o sarcina politica de cooperare si de participare. «Principiile directe» servesc drept fundament pentru evaluarea masurilor si proiectelor pertinente în materie de amenajare si care privesc mai multe state. Marea diversitate a masurilor structurale si teritoriale în cadrul politicii de amenajare face necesara o integrare interdisciplinara si o cooperare între instantele politice si administrative implicate. Functiunea lor consta în a oferi un cadru deciziilor transnationale, interregionale si interlocale, eliminarii contradictiilor si sporirii sinergiilor. Conceptii pe termen lung si la scara mare, traversând frontierele statelor, ar trebui sa ofere o reprezentare teritoriala prospectiva si

integrata si sa serveasca drept cadru de referinta pentru masurile si proiectele individuale. Aceasta este de o importanta deosebita pentru noile state membre ale Consiliului Europei, deoarece dezvoltarea concreta se desfasoara în prezent de multe ori pe baza unor proiecte promovate la nivel local de catre organisme internationale si nationale, care nu sunt înca integrate într-un cadru de dezvoltare mai larg si nu sunt suficient însotite de o consultare a locuitorilor si a instantelor locale.

2. Dezvoltarea unor activitati de cooperare la scara europeana pe baza «Principiilor directe»

(69) În anumite parti ale Europei, activitatile de cooperare în materie de amenajare a

teritoriului au facut loc deja unor prime experiente. Adoptarea Schemei de Dezvoltare a Spatiului Comunitar (SDEC) a constituit un pas important din partea statelor UE pentru ceea ce înseamna cooperarea lor viitoare. În regiunea Marii Baltice, Conferinta Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului a propus o serie de masuri vizând punerea în opera a viziunii "VASAB 2010". Prin intermediul proiectului VASAB 2010 Plus, viziunea teritoriala este actualizata pe baza unor experiente si idei noi; ea este transformata într-un program de actiune revizuit pentru dezvoltarea teritoriala a regiunii. Prin aceasta, sunt elaborate prioritati pentru programul Initiativei comunitare INTERREG IIIB pentru perioada 2000-2006 si de asemenea sunt pregatite proiecte-cheie. În cadrul Spatiului Europa Centrala – Dunare - Adriatica – Spatiu sud-est european (spatiul CADSES), a început de asemenea o cooperare strânsa în domeniul amenajarii. Documentul de referinta este raportul "Strategii pentru o amenajare integrata" (VISION PLANET) prezentat de un grup de experti. Pe termen mediu, toate statele membre ale Consiliului European, de exemplu statele riverane Marii Negre si statele caucaziene ar fi implicate în cooperarea transnationala si interregionala.

(70) Cooperarea în domeniul amenajarii teritoriului între organizatiile internationale, si cu deosebire între institutiile Consiliului European si cele ale Uniunii Europene va trebui sa fie intensificata. În timpul întâlnirii ministrilor responsabili cu amenajarea teritoriului din UE la Tampere (Finlanda, octombrie 1999), Statele membre UE si Comisia Europeana au propus o aprofundare a cooperarii politice si tehnice cu tarile candidate si cu tarile riverane ne-membre. Este necesar ca aceasta propunere sa fie primita pozitiv.

(71) În acord cu organismele existente de cooperare în domeniul amenajarii teritoriului, este preferabil sa procedam pas cu pas în domeniul dezvoltarii activitatilor de cooperare, sa ne sprijinim pe organismele de cooperare existente si pe experienta lor, sa utilizam potentialul lor specific. Astfel, în cadrul programului INTERREG al UE, s-au constituit

spatii de cooperare (a se vedea hartile din anexa)¹⁹ care integreaza majoritatea statelor membre ale Consiliului European. Proiectele europene astfel promovate vor trebui sa serveasca nu numai pentru aplicarea Schemei de dezvoltare a spatiului comunitar (SDEC), ci si a Principiilor directeore.

(72) Uniunea Europeana sustine, de asemenea, prin intermediul programelor sale PHARE, TACIS, MEDA, SAPARD si ISPA dezvoltarea teritoriala a tarilor terte. Ea va trebui sa formuleze propuneri de natura sa coordoneze INTERREG III cu aceste programe, astfel încât sa faciliteze cooperarea transnationala, interregionala si transfrontaliera între regiunile UE si regiunile tarilor terte.

(73) Producerea de informatie teritoriala regionalizata si comparabila, cu deosebire în noile tari membre, este importanta ca un prim pas în materie de cooperare transnationala si transfrontaliera. Pe aceasta baza vor putea fi elaborate analize comparative ale tendintelor dezvoltarii teritoriale (monitorizare) în cadrul tuturor tarilor membre ale Consiliului European. Dincolo de indicatorii cantitativi, observarea teritoriala ar trebui sa se refere si la informatia calitativa, mai ales cea privind resursele endogene si potentialitatile regiunilor. Abordarea va trebui sa fie cât se poate de pragmatica, implicând în fiecare tara membra o organizatie tehnica sau un mic grup de experti. În fiecare an, vor trebui realizate analize ale tendintelor pe un numar limitat de teme si ar trebui elaborata o sinteza comparativa. CEE (ONU) si OCDE au furnizat deja baze substantiale în acest domeniu, care ar trebui dezvoltate.

(74) Pe lângă aceasta, proiectele de amenajare pot fi sustinute de institutiile financiare internationale: Banca Mondiala, Banca de Dezvoltare a Consiliului European, Banca Europeana pentru Reconstructie si Dezvoltare, Banca Europeana de Investitii ar trebui sa se implice mai mult în activitatile de cooperare europeana în materie de amenajare a teritoriului.

3 Cooperarea orizontala

(75) Pe parcursul conceperii proiectelor de amenajare, este importanta cooperarea orizontala cu politicile sectoriale care au impact teritorial puternic (de exemplu: politica în transporturi, politica agricola, politica mediului). Pentru a evalua mai bine într-un stadiu incipient impactele macro-spatiale ale politicilor sectoriale, sunt utilizate proceduri precum “verificarea compatibilitatii teritoriale”, în diverse tari în cazul unor proiecte de infrastructura importante. O sarcina deosebit de importanta a cooperarii orizontale rezida în coordonarea transfrontaliera în domeniul proiectelor de dezvoltare, între Statele membre ale Consiliului Europei, inclusiv colectivitatile lor teritoriale.

(76) Cooperarea orizontala nu se refera, totusi, numai la politicile sectoriale din sectorul infrastructurilor, ci si la politicile economice, financiare si sociale în ansamblul lor. Si în aceste domenii decizionale, conditiile teritoriale si impactele teritoriale, care trebuie atinse în urma aplicarii programelor si masurilor, vor trebui sa fie luate în considerare.

4 Cooperarea verticala

(77) În politica europeana de amenajare a teritoriului, cooperarea între diferitele niveluri administrative este deosebit de importanta. Aceasta trebuie organizata de asa maniera încât autoritatile regionale/locale sa adapteze propria lor amenajare la masurile decise la nivel superior, iar nivelul national sa adapteze propriile sale decizii la planurile si proiectele propuse de nivelul regional/local (principiul reciprocitatii).

(78) În timp ce nivelul national se concentreaza în principal pe mizele structurale de importanta transnationala, nationala si interregionala, nivelul regional trebuie sa asigure caracterul durabil si coerenta evolutiei teritoriale în cooperare cu colectivitatile locale.

(79) Principiile subsidiaritatii si reciprocitatii în amenajarea teritoriului nu pot functiona corect

decât daca sunt atribuite competente adecvate la esalonul regional. Colectivitatile regionale si locale au – în sensul *Cartei Europene a Autonomiei Locale* si al proiectului de *Carta Europeana a Autonomiei Regionale* – o responsabilitate importanta în materie de amenajare a spatiului. Toate nivelurile trebuie sa actioneze concertat, astfel încât sa asigure o dezvoltare teritoriala durabila.

(80) Aplicarea principiilor subsidiaritatii si reciprocitatii are o importanta deosebita pentru toate tarile membre. În vreme ce în majoritatea tarilor membre vechi ale Consiliului Europei, regionalizarea a progresat semnificativ în cursul deceniilor trecute, înfiintarea instantelor regionale în noile tari membre se afla abia la început. În fata polarizarii teritoriale a dezvoltarii economice si a cresterii disparitatilor regionale în multe dintre noile tari membre, întarirea nivelului regional în interiorul sistemului politico-administrativ reprezinta o conditie hotarâtoare pentru o dezvoltare regionala mai echilibrata si durabila. Progresul în înfiintarea structurilor regionale în aceste tari trebuie însotit de un transfer corespunzator de competente în materie de amenajarea teritoriului.

(81) Cresterea cooperarii, mai ales între regiunile si orasele vechilor si noilor tari membre ale Consiliului Europei, de exemplu sub forma de înfratiri, s-ar dovedi utila. Si noile tari membre ale Consiliului Europei dispun de o mare experienta în amenajarea teritoriului. Dar experienta lor este înca limitata în ceea ce priveste mizele legate de fortele pietei care dau forma procesului de dezvoltare teritoriala, precum si mizele privind amenajarea transnationala si procedurile de formare a consensului, la care acestea se raporteaza. Transferul de *know-how* si asistenta tehnica catre instantele de amenajare a teritoriului din tarile Europei Centrale si Orientale vor trebui organizate sistematic ca o parte integranta a cooperarii Est-Vest. Un program de formare în acest domeniu trebuie pus în aplicare cu prioritate.

5 Participarea efectiva a societatii la procesul de amenajare a teritoriului

(82) Din 1983, Carta Europeana a Amenajarii Teritoriului a atras atentia asupra necesitatii unei participari active a locuitorilor la procesul de amenajare a teritoriului. Anii care au trecut au confirmat aceasta necesitate. În afara de participarea Locuitorilor în cadrul proiectelor locale, regionale si supra-regionale, este necesara o participare a societatii europene si a actorilor sai socio-economici, de exemplu prin intermediul organizatiilor non-guvernamentale. Implicarea acestora înca dintr-un stadiu

incipient contribuie la cresterea sanselor de succes ale procesului de planificare si la evitarea investitiilor neproductive. Consensul social este de o mare importanta nu numai pentru succesul initiativelor la nivel local si regional; el creeaza de asemenea un mediu dinamic pentru investitorii si actorii economici exteriori. Participarea tinerelor generatii la procesul de planificare sporeste posibilitatile populatiei de a se interesa de amenajarea regiunii sale si de a se implica intr-un mod eficient si inovator. Aceasta reprezinta o conditie esentiala pentru ca "ideea europeana" sa fie acceptata de populatie.

Perspective

(83) Integrarea teritoriala a Europei este un proces permanent care se realizeaza cu pasi mici si în care cooperarea – peste frontiere – a Statelor membre ale Consiliului Europei, cu deosebire a regiunilor si municipalitatilor europene, joaca un rol-cheie. **Principiile directoare** constituie, în calitate de viziune a unei Europe integrate, un document politic de referinta pentru numeroase actiuni si initiative de amenajare teritoriala pe continentul european si mai ales pentru cooperarea transnationala si internationala. Activitatile politice de amenajare a teritoriului ale Conferintei Europene a Ministrilor

Responsabili cu Amenajarea Teritoriului (CEMAT) în cadrul Consiliului Europei sunt o conditie importanta pentru urmarirea unei integrari armonioase a continentului european, în masura în care ele atrag atentia asupra dimensiunii teritoriale a politicii de coeziune sociala. Adoptarea **Principiilor directoare pentru dezvoltarea durabila a teritoriului pe continentul european** si luarea lor în considerare în cadrul deciziilor privind amenajarea contribuie net la facilitarea cooperarii în ansamblul Europei, urmand sa creeze o Europa mai echilibrata din punct de vedere regional si mai durabila.

Observatii

- (1) Consiliul Europei, Conferinta Europeana a Ministrilor responsabili de Amenajarea Teritoriului (CEMAT): "Carta Europeana a Amenajarii Teritoriului" adoptata în 20 mai 1983 la Torremolinos, Spania
- (2) Întâlnirea la vârf a Sefilor de Stat si de Guvern ai Statelor membre în Consiliul Europei, în perioada 10 - 11 oct. 1997, la Strasbourg: Declaratia Finala
- (3) idem: Plan de actiune
- (4) Conventia - cadru Europeana pentru Cooperare Transfrontaliera între Colectivitati sau Autoritati Teritoriale, din 21 mai 1980
- (5) Schema europeana a amenajarii teritoriului adoptata la a 6-a Conferinta CEMAT la Lausanne în 1988. Strasbourg 1992.
- (6) Carta Europeana a Autonomiei Locale, Strasbourg 15.10.1985
- (7) cf. Congresului Puterilor Locale si Regionale din Europa: Recomandarea 34 (1997) privind proiectul pentru Carta Europeana a Autonomiei Regionale din 5 iunie 1997
- (8) "Schema de Dezvoltare a Spatiului Comunitar" adoptata de Consiliul Informal al Ministrilor responsabili cu Amenajarea Teritoriului, la Potsdam, Germania, în mai 1999
- (9) "Agenda 21 pentru Baltica" adoptata la cea de a Saptea Sesiune a Ministrilor Afacerilor Externe din consiliul Baltic, la Nyborg, Danemarca în iunie 1998.
- (10) "Viziune si Strategii privind Marea Baltica 2010 – în legatura cu Cadrul pentru Dezvoltarea Spatiala în Regiunea Marii Baltice", cea de a Treia Conferinta a Ministrilor Amenajarii Teritoriului din Statele riverane Balticii, Tallin, dec. 1994 si "De la Viziune la Actiune", a Patra Conferinta a Ministrilor Amenajarii Teritoriului din Statele riverane Balticii, Stockholm, oct. 1996.
- (11) A Doua Schita de Structura Benelux, Bruxelles, 1998.
- (12) "Strategia de Dezvoltare Spatiala Integrata a Europei Centrale, Zonei Adriatice si Zonei Dunarene" adoptata la al 4-lea seminar al grupului de proiecte, Viena, ianuarie 2000.
- (13) "Conventia privind Conservarea vietii salbatice si Mediile Naturale în Europa", Conventia de la Berna, 1979
- (14) "Strategia Europeana privind Diversitatea Biologica si Peisajera" adoptata la conferinta ministrilor "Un Mediu pentru Europa", Sofia, oct. 1995
- (15) Punerea în practica a Rezolutiei Nr. 2 de la a 11-a CEMAT (Cipru, oct. 1997)
- (16) Directiva 92/43/CEE a consiliului din 21 mai 1992 privind conventia habitatelor naturale precum si fauna si flora salbatice. JOCE L206/7 din 22 iulie 1992.
- (17) cf. Conventia europeana a peisajului, CM (2000) 98 rev. 2, adoptata la Comitetul Delegatilor Ministrilor la cea de a 718-a reuniune din 19 iulie 2000.
- (18) Decizia rezultata din Recomandarea 1296 (1996) a Adunarii Parlamentare referitoare la o Carta Europeana pentru Zonele Rurale, conform deciziei Comitetului reprezentantilor ministrilor din 1/2 iulie 1999, ca urmare a CEMAT 12 (7 si 8 sept. 2000).
- (19) Recomandarile 14 (1995) si 75 (2000) ale Congresului Puterilor Locale si Regionale din Europa si Recomandarea 1274 (1995) a Adunarii Parlamentare. Decizia de a se da aceste recomandari a intervenit conform deciziei Comitetului reprezentantilor ministrilor din 1/2 iulie 1999, ca urmare a CEMAT 12 (7 si 8 sept. 2000).
- (20) Comunicatul Comisiei Statelor membre din 28.04.2000 ce stabileste orientarile pentru o initiativa comunitara privind cooperarea trenseuropeana si destinata sa favorizeze o dezvoltare armonioasa si echilibrata a teritoriului european – Intereg III, JOCE 2000/C 143/08 din 23 mai 2000, parag. 6-29. Sursa pentru informatii privind: Spatii transnationale ale cooperarii pentru amenajarea teritoriului – INTERREG III B [Http://www.inforegio.org/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm](http://www.inforegio.org/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm)

Anexe

Tabelul 1
Europa comparata cu alte regiuni ale lumii

	Populatia în milioane 1995	Procent din populatia mondiala 1995	PIB la preturile pietei 1995 în dolari la cursul curent	Procent din productia mondiala 1995	PIB/h la pretul pietei 1995 în dolari la cursul curent	Investitii directe straine 1994-1996 (în milioane dolari)	Procent în volumul total de investitii	Investitii directe straine pe cap de locuitor 1994-1996 în dolari
Europa	807.246	14,2	9.852,4	35,2	12.205	340.994	39,7	422,4
<i>din care</i> Aderare la Consiliul Europei înainte de 1990	445.711	7,9	9.052,7	32,3	20.311	306.240	35,6	687,1
Aderare la Consiliul Europei dupa 1990	325.532	5,7	756,5	2,7	2.324	33.754	3,9	103,7
Tari candidate	36.003	0,6	43,2	0,2	1.199	991	0,1	27,5
Japonia si republica Coreeana	169.434	3,0	5.590,7	20,0	32.996	6.061	0,7	35,8
<i>din care</i> Japonia	124.439	2,2	5.134,3	18,3	41.260	1.151	0,1	9,2
ASEAN	470.686	8,3	749,6	2,7	1.593	67.854	7,9	144,2
MERCOSUR	202.002	3,6	995,6	3,6	4.929	30.419	3,5	150,6
ALENA	384.111	6,8	7.875,9	28,1	20.504	243.975	28,4	635,2
<i>din care</i> Canada si Mexic	121.221	2,1	846,3	3,0	6.982	53.815	6,3	443,9
Statele Unite	262.890	4,6	7.029,6	25,1	26.740	190.160	22,1	723,3
Nivel mondial	5.674,432	100,0	28.012,3	100,0	4.937	859.912		

Sursa: Banca Mondiala: Indicatori de dezvoltare în lume 1998; Natiunile Unite: Anuar Statistic Editia 42 1995

Tabelul 2
PIB real pentru locuitori în \$ - paritatea puterii de cumparare 1997

	PIB real pe locuitor (PPA\$) 1997		PIB real pe locuitor (PPA\$) 1997
Albania	2 120	Moldova	1 500
Belgia	22 750	Tarile de Jos	21 110
Bulgaria	4 010	Norvegia	24 450
Danemarca	23 690	Austria	22 070
Germania	21 260	Polonia	6 520
Estonia	5 240	Portugalia	14 270
Finlanda	20 150	România	4 310
Franta	22 030	Federatia Rusa	4 370
Georgia	1 960	Suedia	19 790
Grecia	12 769	Elvetia	25 240
Irlanda	20 710	Slovacia	7 910
Islanda	22 497	Slovenia	11 800
Italia	20 290	Spania	15 930
Croatia	4 895	Rapublica Ceha	10 510
Letonia	3 940	Turcia	6 350
Lituania	4 220	Ucraina	2 190
Luxemburg	30 863	Ungaria	7 200
Malta	13 180	Marea Britanie	20 730
"ex. Republica Iugoslava a Macedoniei"	3 210	Cipru	14 201

Nu sunt date disponibile pentru Andora, Monaco, San Marino
Sursa: UNDP World Development Report 199

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Alpin

	Regiunile UE	Toate zonele sunt doar indicative
	Zone în afara UE	
	Statele membre ale UE	

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Alchimed

- Regiunile UE
- Zone în afara UE
- Statele membre ale UE

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Atlantic

Regiunile UE

Toate zonele sunt doar indicative

Zone în afara UE

Statele membre ale UE

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare CADSES Europa Centrala, Adriatica, Dunarea si Europa de Sud-Est

Regiunile UE

Zone în afara UE

Statele membre ale UE

Toate zonele sunt doar indicative

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.info regio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare necontinental si de peste mari

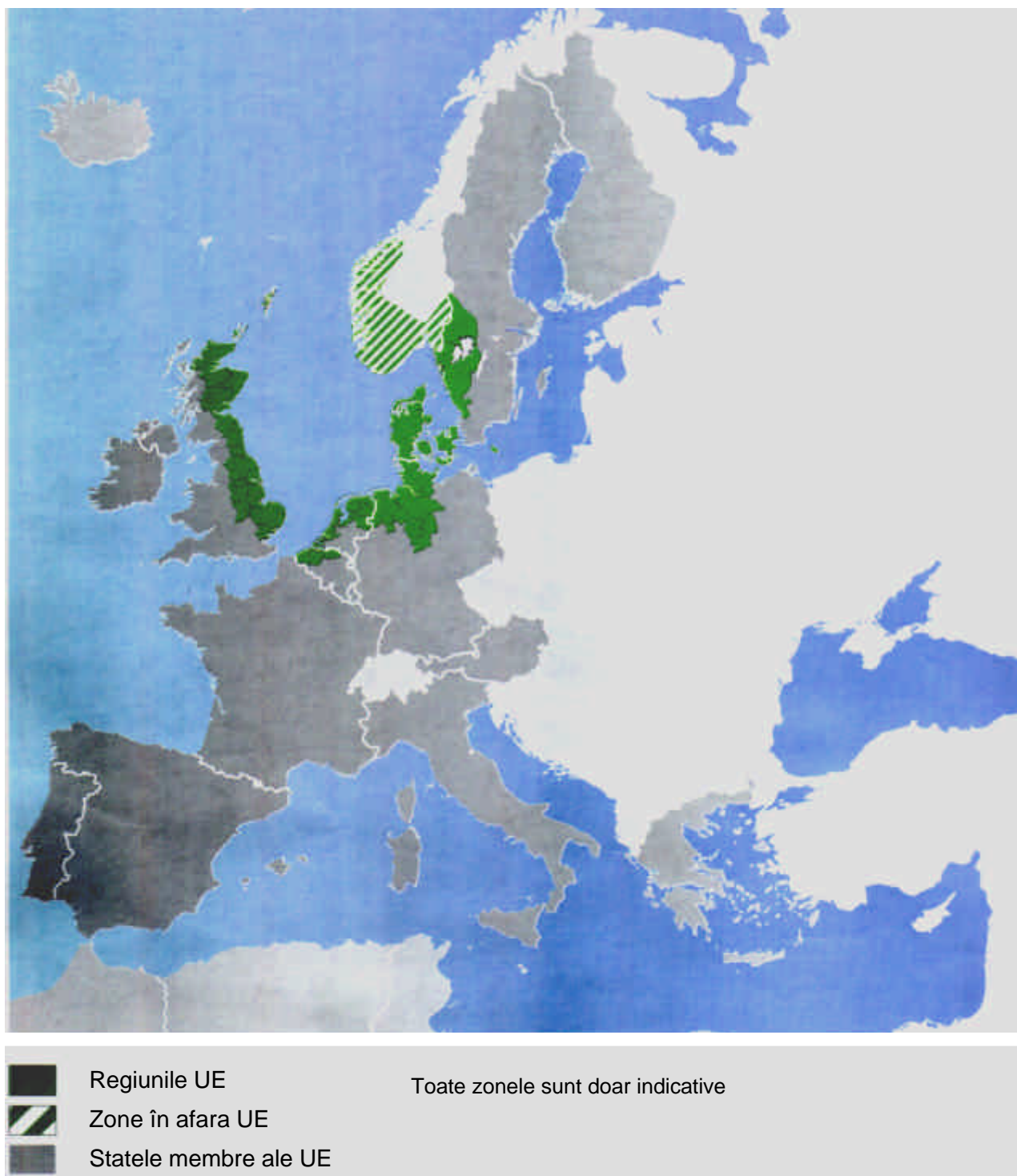

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

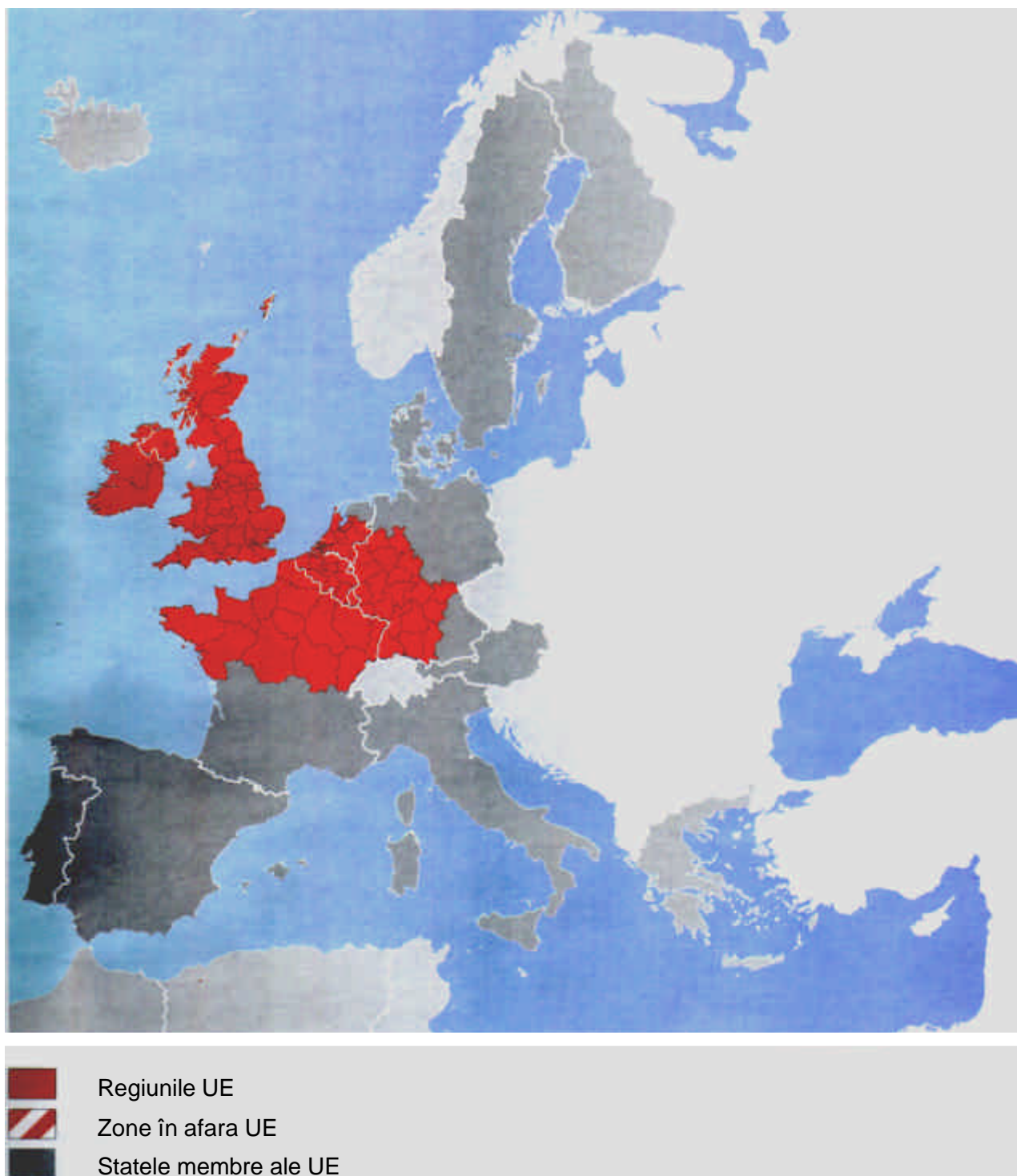

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Nord periferic

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Marea Nordului

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Europa de Nord-Vest

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Marea Baltica

Regiunile UE

Zone în afara UE

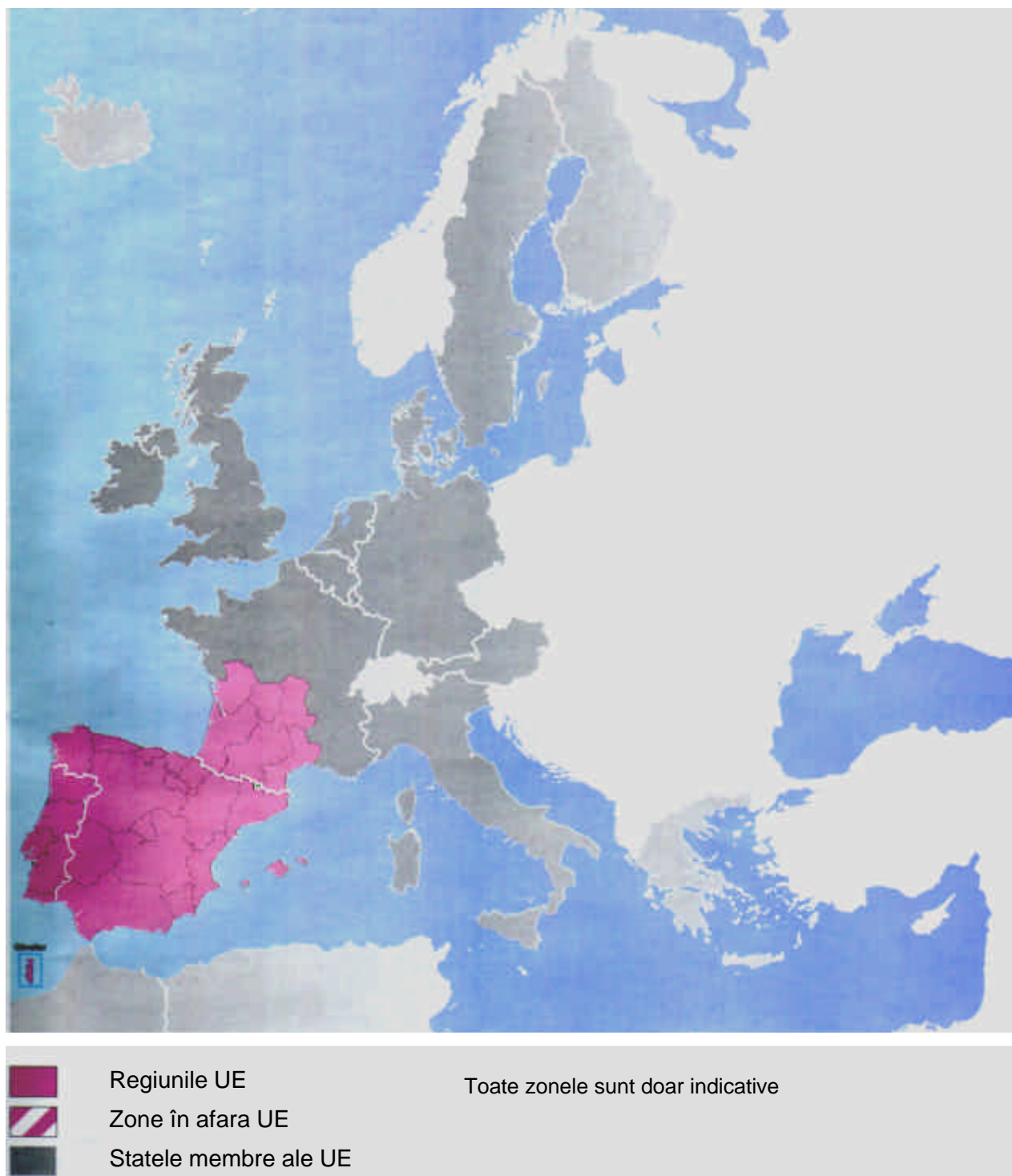

Statele membre ale UE

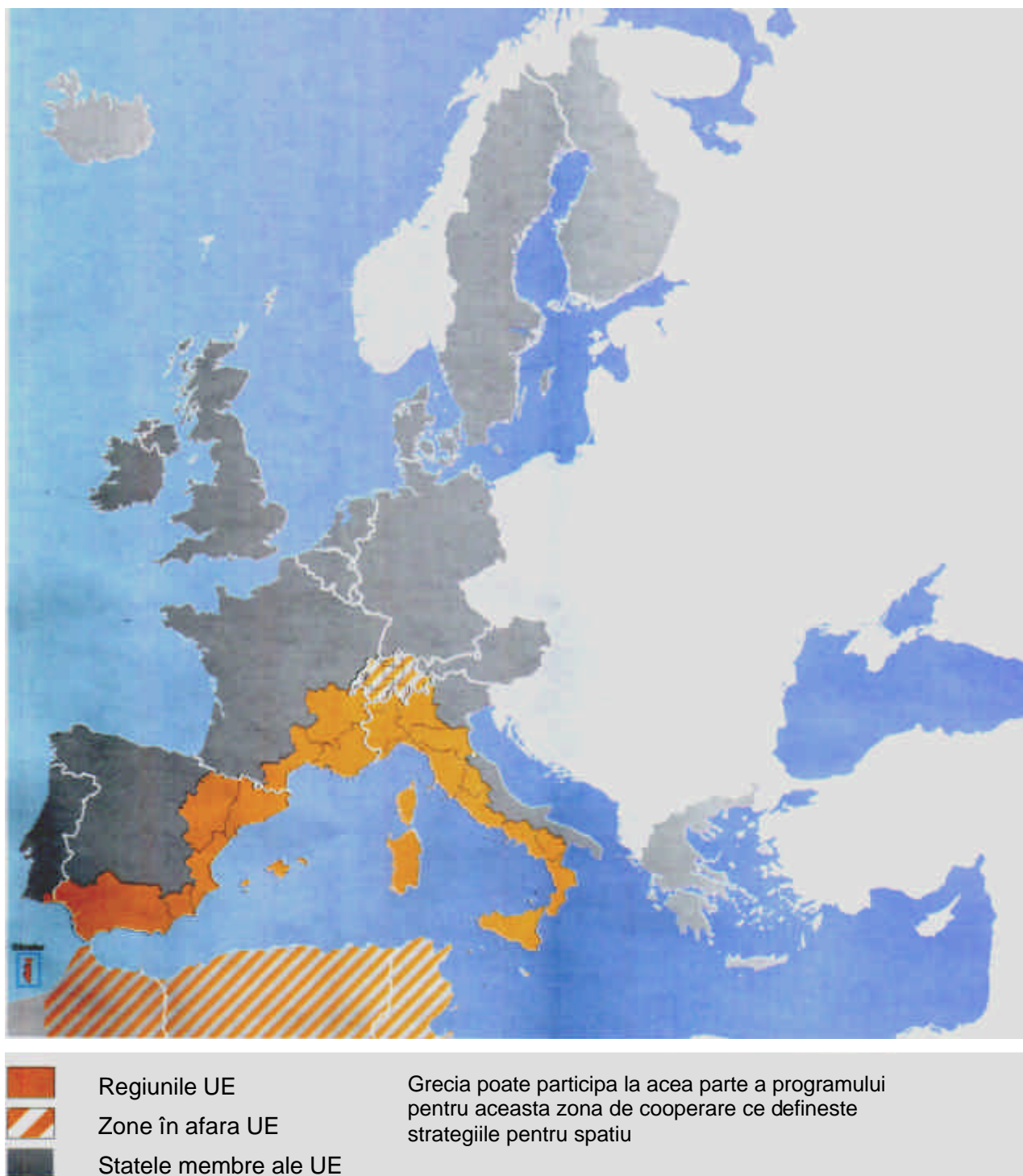
Toate zonele sunt doar indicative

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Europa de Sud -Vest

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00

U.E. Initiativa comunitara Interreg III B: Spatiul de cooperare Vest Mediteranean

Sursa: COMISIA EUROPEANA / Directia generala pentru politica regionala
(http://www.inforegio.cec.eu.int/wbdoc/docoffic/official/interreg3/maps_fr.htm), 28/04/00